

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

**ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΜΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ &
ΔΙΟΙΚΗΣΗ**

**ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ : ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ
(ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ & Ε-ΜΟΡΦΕΣ): ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ & ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:
ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Κόρινθος, 2023

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας ολοκληρώνεται ένας όμορφος και συνάμα δύσκολος κύκλος μεταπτυχιακών σπουδών. Θα ήθελα να ευχαριστήσω πρώτον από όλους τον κύριο Δημόπουλο για τη βοήθεια και την ανταπόκρισή του στις δυσκολίες και τους προβληματισμούς μου, τους συμφοιτητές μου για τις συζητήσεις μας και την αλληλοϋποστήριξη, καθώς και την οικογένειά μου για τη συναισθηματική υποστήριξη.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	4
Abstract.....	5
Εισαγωγή.....	6
1. Θεωρητικό πλαίσιο.....	8
1.1 Ορισμός έννοιας «Πρόγραμμα Σπουδών».....	8
1.2 Είδη Προγραμμάτων Σπουδών.....	9
1.3 Διάκριση μεταξύ επιδιωκόμενου, προσλαμβανόμενου και υλοποιούμενου Π.Σ.....	12
1.4 Ιστορική Αναδρομή των προγραμμάτων σπουδών της Φυσικής Αγωγής.....	13
1.5 Βασική φιλοσοφία και αρχές κατασκευής του νέου Προγράμματος Σπουδών της Φυσικής Αγωγής.....	16
Βιβλιογραφική επισκόπηση.....	20
Εισαγωγή.....	20
2.1 Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για τον ρόλο και τις αξίες της ΦΑ.....	20
2.2 Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για την αξιοποίηση των ΤΠΕ.....	21
2.3 Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για την επιμόρφωση.....	23
2.4 Σύνοψη των συμπερασμάτων των ερευνών.....	24
3. Μεθοδολογία έρευνας.....	26
Εισαγωγή.....	26

3.1 Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα.....	26
3.2 Επιλογή μεθοδολογικής προσέγγισης.....	26
3.3 Περιγραφή ερευνητικού εργαλείου.....	27
3.4 Σχεδιασμός του πρωτοκόλλου συνέντευξης.....	27
3.5 Δείγμα.....	28
3.6 Ζητήματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας.....	30
4. Αποτελέσματα της έρευνας.....	31
4.1 Εισαγωγή.....	31
4.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων.....	31
1 ^{ος} Ερευνητικός Άξονας: Γενική άποψη των εκπαιδευτικών ΦΑ για το νέο πρόγραμμα σπουδών.....	31
2 ^{ος} Ερευνητικός Άξονας: Απόψεις των εκπαιδευτικών ΦΑ σε ειδικότερα σημεία στο νέο πρόγραμμα σπουδών.....	39
3 ^{ος} Ερευνητικός Άξονας: Βαθμός εφαρμοσιμότητας του νέου προγράμματος σπουδών και προτάσεις για πιθανή βελτίωσή του.....	45
5. Συμπεράσματα.....	51
Εισαγωγή.....	51
5.1 Συμπεράσματα.....	51
1 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποια είναι η γενική άποψη των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για το νέο πρόγραμμα σπουδών;	51
2 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής σε ειδικότερα σημεία στο νέο πρόγραμμα σπουδών;	52

3 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Σε ποιον βαθμό είναι εφικτή η εφαρμοσιμότητα του νέου προγράμματος σπουδών και ποιες οι προτάσεις των εκπαιδευτικών για πιθανή βελτίωσή του;	52
5.2 Περιορισμοί και αδυναμίες της έρευνας.....	53
5.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	54
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	55
Ελληνική.....	55
Ξενόγλωσση.....	58
ΝΟΜΟΙ – ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ.....	60

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί μια ερευνητική απόπειρα καταγραφής των απόψεων των εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής των προτύπων και πειραματικών σχολείων για το νέο πρόγραμμα σπουδών. Οι εν λόγω εκπαιδευτικοί έχουν εφαρμόσει πιλοτικά το νέο πρόγραμμα σπουδών και φέτος το εφαρμόζουν για δεύτερη χρονιά. Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν είναι:

1. Ποια είναι η γενική άποψη των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για το νέο πρόγραμμα σπουδών;

2. Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής σε ειδικότερα σημεία στο νέο πρόγραμμα σπουδών (προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, οργάνωση διδασκαλίας και περιεχομένου, αξιολόγηση περιεχομένου και διαθέσιμου χρόνου σε σχέση με την ύλη) ;

3. Σε ποιον βαθμό είναι η εφικτή η εφαρμοσιμότητα του νέου προγράμματος σπουδών και ποιες οι προτάσεις των εκπαιδευτικών για πιθανή βελτίωσή του;

Στην έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε μέσω συνεντεύξεων συμμετείχαν 9 εκπαιδευτικοί φυσικής αγωγής προτύπων και πειραματικών σχολείων. Από τις απαντήσεις που λήφθηκαν, φαίνεται πως όλοι οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν με τη φιλοσοφία και τους στόχους του νέου προγράμματος σπουδών. Θετικοί, επίσης, παρουσιάζονται όσον αφορά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, το περιεχόμενο και την επιμόρφωση. Ωστόσο, επιφυλακτικότητα παρατηρείται από τους εκπαιδευτικούς αναφορικά με τη χρήση των ΤΠΕ, για τις οποίες θεωρούν πως μπορεί να γίνει χρήση τους μόνο εποπτικά και την αξιολόγηση των μαθητών μέσω portfolio. Δυσαρέσκεια, επιπλέον, εξέφρασαν οι εκπαιδευτικοί για την έλλειψη υλικοτεχνικών υποδομών που επικρατεί στα σχολεία.

Abstract

This thesis is a research attempt to map the views of physical education teachers of protypa (school of excellence) and experimental schools on the new curriculum. The teachers in question have piloted the new curriculum and this year they are implementing it for the second year. The research questions asked are:

1. What is the general opinion of Physical Education teachers about the new curriculum?
2. What are the views of the Physical Education teachers on specific points in the new curriculum (expected learning outcomes, organization of teaching and content, evaluation of content and available time in relation to the material)?
3. To what extent is the applicability of the new curriculum feasible and what are the teachers' suggestions for its possible improvement?

Nine physical education teachers participated in the research which was conducted through interviews. From the responses received, it seems that all teachers agree with the philosophy and goals of the new curriculum. They are also positive in terms of expected learning outcomes, content and training. However, caution is observed by teachers regarding the use of ICT, for which they consider that it can only be used for supervision and the evaluation of students through portfolios. In addition, the teachers expressed dissatisfaction with the lack of logistical infrastructure that prevails in the schools.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι σύγχρονες εξελίξεις στο κοινωνικό, πολιτισμικό και τεχνολογικό πεδίο, επηρεάζοντας και το εκπαιδευτικό, έχουν καταστήσει την ανάγκη αναδιαμόρφωσης των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών. Σε μια προσπάθεια αξιολόγησης των νέων πιλοτικών προγραμμάτων που έχουν ξεκινήσει να εφαρμόζονται, η παρούσα εργασία έχει ως στόχο την καταγραφή των απόψεων ορισμένων εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής από πρότυπα και πειραματικά Λύκεια της χώρας με στόχο την πιθανή βελτίωση του προγράμματος, όπου αυτή κρίνεται απαραίτητη.

Το πρώτο κεφάλαιο, του θεωρητικού πλαισίου, απαρτίζεται από πέντε ενότητες. Σκοπός του είναι θεωρητική προσέγγιση των προγραμμάτων σπουδών σε γενικότερο πλαίσιο, αλλά και ειδικότερα του μαθήματος που ενδιαφέρει την εν λόγω εργασία, της Φυσικής Αγωγής. Στην πρώτη ενότητα ορίζεται η έννοια του προγράμματος σπουδών σύμφωνα με μία σειρά ορισμών που προτείνονται από τη διεθνή βιβλιογραφία. Στη δεύτερη ενότητα αναλύονται τα είδη των προγραμμάτων σπουδών, στην τρίτη ενότητα γίνεται η διάκριση μεταξύ επιδιωκόμενου, προσλαμβανόμενου και υλοποιούμενου προγράμματος σπουδών. Η τέταρτη ενότητα κάνει μία ιστορική αναδρομή στα αναλυτικά προγράμματα της Φυσικής Αγωγής και, τέλος, η πέμπτη αναλύει τη φιλοσοφία και τις βασικές αρχές του νέου προγράμματος σπουδών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μία βιβλιογραφική επισκόπηση των ερευνών που αξιοποιήθηκαν και οι οποίες σχετίζονται με απόψεις εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής για τον γενικό ρόλο της άσκησης, τον αντίκτυπο των αξιών του μαθήματος στους μαθητές, την τοποθέτησή τους αναφορικά με τη χρήση των ΤΠΕ, καθώς και τον ρόλο της επιμόρφωσης.

Το τρίτο κεφάλαιο αναλύει τον στόχο της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα, τη μεθοδολογική προσέγγιση, δηλαδή ημιδομημένη συνέντευξη, καθώς και την περιγραφή αυτής. Επιπλέον, αναλύεται το δείγμα της έρευνας σε μορφή πίνακα και, τέλος, τίθενται ζητήματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται με αναλυτικό τρόπο οι απόψεις των εκπαιδευτικών του δείγματος μέσα από τη διαδικασία των συνεντεύξεων. Τέλος, στο

πέμπτο κεφάλαιο γίνεται μία σύνοψη των απόψεων του δείγματος σε συσχέτιση με αυτές των εκπαιδευτικών των ερευνών της βιβλιογραφικής επισκόπησης.

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1 Ορισμός έννοιας «Πρόγραμμα Σπουδών».

Για τον ορισμό της έννοιας του Προγράμματος Σπουδών έχουν προταθεί ποικίλοι ορισμοί, οι οποίοι εξαρτώνται κάθε φορά από την προσέγγιση του εκάστοτε επιστήμονα. Η ποικιλότητα αυτή οφείλεται, επιπλέον, στο γεγονός ότι δεν υπάρχει μόνον ένας τύπος Προγράμματος, καθώς, επίσης, η σημερινή του μορφή έχει περάσει από διάφορα στάδια.

Η ορισμός ταυτίζεται με τον ορισμό «curriculum», ο οποίος εννοιολογικά σημαίνει «κύκλος σε στάδιο», ενώ εκπαιδευτικά αναφέρεται σε κύκλο σπουδών/ μελέτης στο σχολείο ή στο πανεπιστήμιο. Ο όρος curriculum προέρχεται από το ρήμα «curro» που σημαίνει τρέχω. Τα προγράμματα σπουδών, λοιπόν, διακρίνονται από ενεργητικότητα και εξέλιξη. Ο εν λόγω όρος χρησιμοποιείται ιδιαίτερος στις αγγλοσαξονικές χώρες ως ένα είδος προγράμματος που εμπεριέχει τη διδακτέα ύλη, καθώς και τους γενικούς και ειδικούς στόχους, μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης των μαθητών και άλλα χρήσιμα για τους διδάσκοντες εργαλεία (Φλουρής, 1995). Πρόκειται, με απλά λόγια, για έναν πλήρη οδηγό διδασκαλίας. Σύμφωνα με τον Hamilton (1989) ο όρος εμφανίζεται για πρώτη φορά κοντά στα 1580, όταν γίνεται χρήση του από αρκετά πανεπιστήμια για να περιγράψουν τη μέθοδο οργάνωσής τους από διοικητική και μαθησιακή οπτική.

Η σχετική βιβλιογραφία εμπεριέχει κι άλλους ορισμούς του Προγράμματος Σπουδών. Ένας από αυτούς είναι του Bobbit (1971), ο οποίος προτείνει να εκλαμβάνουμε το Π.Σ. ως ένα μέσο ανάπτυξης των ικανοτήτων του εκάστοτε σπουδαστή. Επιπλέον, ο Dewey (1902) προτείνει να μην περιορίζεται το περιεχόμενο των Π.Σ. εντός συγκεκριμένων χρονικών και χωρικών πλαισίων.

Ο Stenhouse αποδίδει το Π.Σ. ως μία απόπειρα έμπρακτης εφαρμογής της εκπαιδευτικής θεωρίας και το χαρακτηρίζει «στυλοβάτη» πάνω στον οποίο θα στηριχθεί η δομή και η οργάνωση του εκπαιδευτικού περιεχομένου. Ο ορισμός που προτείνει αναφέρεται στις ενέργειες εκείνες που πραγματοποιούνται για την υλοποίηση μίας εκπαιδευτικής θεωρητικής βάσης στη σχολική πραγματικότητα (Stenhouse, 1975).

Οι Saylor, Alexander και Lewis (1981) προτείνουν έναν πιο ευσύνοπτο ορισμό για το Π.Σ., ο οποίος αναφέρεται στο μαθησιακό περιεχόμενο της εκάστοτε εκπαιδευτικής βαθμίδας ή του επιστημονικού τομέα

Μία άλλη ομάδα ερευνητών ορίζει ως Π.Σ. όλες εκείνες τις εμπειρίες, γνώσεις και ικανότητες που λαμβάνουν οι σπουδαστές από την οργανωμένη εκπαιδευτική πρακτική, λαμβάνοντας υπόψιν το θεωρητικό και πρακτικό πλαίσιο της εκπαιδευτικής πραγματικότητας (Taylor & Richards, 1979).

Ο Φλουρής (1983) αντιμετωπίζει το ζήτημα από περισσότερες πλευρές και θεωρεί πως προκειμένου να εκπονηθεί ένα Π.Σ. χρειάζονται επιστημονικά ευρήματα της Φιλοσοφίας, της Ψυχολογίας, καθώς και της Παιδείας. Επιπλέον, είναι αναγκαία η γνώση της ιστορίας ενός λαού, αλλά και η σύγχρονη κοινωνικοοικονομική και ψυχική του κατάσταση.

Σύμφωνα με τον Χατζηγεωργίου (2004) το Π.Σ. θα πρέπει να είναι διαμορφωμένο και οργανωμένο με τέτοιον τρόπο, ώστε το περιεχόμενο να οδηγεί τον σπουδαστή στη μάθηση βάσει ορισμένου σκοπού. Για την επίτευξη του στόχου αυτού τρία είναι τα συστατικά που χρειάζεται να ληφθούν υπόψιν: το τί θα διδαχθεί ο σπουδαστής, με ποιον τρόπο θα πρέπει να το διδαχθεί και ποια είναι τα αναμενόμενα αποτελέσματα της διδασκαλίας. Τα χαρακτηριστικά, λοιπόν, που προκύπτουν για τον Χατζηγεωργίου είναι η οργάνωση, ο σχεδιασμός του περιεχομένου, ο στόχος και η επίτευξη της μάθησης.

1.2 Είδη Προγραμμάτων Σπουδών

Τα Π.Σ. κατατάσσονται σε κατηγορίες αναλόγως τη φιλοσοφία και τα χαρακτηριστικά τους. Η πρώτη διάκριση των Π.Σ. πραγματοποιείται από τον Goodlad (1979, όπως αναφέρεται στο Glattorn 2005: 6) με την αναφορά πέντε διαφορετικών ειδών: α) ιδανικό πρόγραμμα που προτείνει η πολιτική ηγεσία, β) επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα, το οποίο εγκρίνει το κράτος για το σχολείο, γ) αντιληπτό αναλυτικό πρόγραμμα, πώς δηλαδή το αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί, δ) λειτουργικό αναλυτικό πρόγραμμα, τί εφαρμόζεται στην πραγματική τάξη, ε) βιωματικό αναλυτικό πρόγραμμα, δίνεται έμφαση στα όσα βιώνει ο μαθητής (Glattorn, 2005).

Ο Χατζηγεωργίου (2004) υποστηρίζει πως τα Π.Σ. μπορούν να διακριθούν σε ανοιχτά και κλειστά, ανάλογα με τον βαθμό παρέμβασης σε αυτά από τους εκπαιδευτικούς. Έτσι τα ανοιχτά Π.Σ. θέτουν γενικότερους στόχους και ελαστικότερες κατευθυντήριες γραμμές, επιτρέποντας στον εκπαιδευτικό να παρεμβαίνει στο πρόγραμμα βάσει εκπαιδευτικών συνθηκών. Από την άλλη, τα κλειστά Π.Σ. διατυπώνουν συγκεκριμένους στόχους και δράσεις που πρέπει να ακολουθήσει ο εκπαιδευτικός, χωρίς καμία μορφή ευελιξίας και παρέμβασης όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο από τον εκπαιδευτικό (Βέικου, Σιγανού & Παπασταμούλη, 2007).

Σύμφωνα με τους Ξωχέλλη και Δενδρινού (1999) τα Π.Σ. ταξινομούνται με βάση τον γενικό τους προσανατολισμό σε: α) θεματοκεντρικά προγράμματα, τα οποία δίνουν έμφαση στη μετάδοση επιστημονικών γνώσεων, β) παιδοκεντρικά προγράμματα, όπου το ενδιαφέρον στρέφεται στις ανάγκες των παιδιών, γ) προγράμματα κοινωνικής αποτελεσματικότητας, τα οποία ακολουθούν κοινωνικές ανάγκες και δ) προγράμματα κοινωνικής ανασυγκρότησης με στόχο την κοινωνική βελτίωση.

Μία ακόμη ενδιαφέρουσα διάκριση προτάθηκε από τον Philipp Jackson το 1968 και αφορά στο επίσημο και στο κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα. Ο όρος αναφέρεται στο γεγονός ότι οι μαθητές μαθαίνουν περισσότερα απ' όσα επιδιώκει το επίσημο πρόγραμμα σπουδών (Τσάφος, 2010). Εκτός από το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα που έχει οριστεί από την πολιτεία, στη σχολική πραγματικότητα εφαρμόζονται και μη προγραμματισμένες διαδικασίες, το κρυφό πρόγραμμα σπουδών. Πρόκειται για μια μορφή ανεπίσημου προγράμματος που δουλεύει παράλληλα με το επίσημο και δεν έχει καθορισμένο σκοπό (Γκότοβος, Μαυρογιώργος & Παπακωνσταντίνου, 1986).

Σημαντική υπήρξε και η διάκριση ανάμεσα στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών και τα Curriculum πραγματοποιείται από τον Βρεττό και τον Καψάλη (1997). Το παραδοσιακό Π.Σ. αναφέρεται στο καθορισμένο από το Υπουργείο Παιδείας περιεχόμενο διδασκαλίας, το οποίο είναι δεσμευτικό και πρέπει να διδαχθεί σε ορισμένο χρόνο. Το περιεχόμενό τους είναι διατυπωμένο υπό τη μορφή καταλόγου, χωρίς επιμέρους στόχους με πολυετή ισχύ, χωρίς δηλαδή συχνές ανανεώσεις. Αναφορικά με την αξιολόγηση των μαθητών, το παραδοσιακό Π.Σ. αναφέρει απλώς τον αριθμό των γραπτών διαγωνισμάτων που πρέπει να υλοποιούνται. Αντίθετα, στη σύνταξη του curriculum συμμετέχουν εκπρόσωποι διαφόρων επιστημονικών κλάδων,

αλλά και ορισμένοι εν ενεργεία διδάσκοντες. Το εν λόγω πρόγραμμα είναι λεπτομερέστερο από το παραδοσιακό Π.Σ., αναφέρει το περιεχόμενο και τους στόχους της προσφερόμενης γνώσης, οι οποίοι συνδέονται με το παρόν. Το curriculum δε λαμβάνει τελική μορφή διδασκαλίας, αλλά οι στόχοι του αναμορφώνονται συνεχώς. Κριτήριο για την επιλογή του περιεχομένου είναι η επίτευξη των εκάστοτε στόχων (Βρεττός, Καψάλης, 2009). Ένα ακόμη σημαντικό σημείο του συγκεκριμένου τύπου προγράμματος είναι ότι παρέχει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα αξιολόγησης των ορισμένων στόχων, μέσω μεθόδων και εργαλείων ελέγχου επίδοσης που τους προτείνονται.

Το curriculum χαρακτηρίζεται από τέσσερα δομικά στοιχεία: στόχοι, περιεχόμενα, μεθοδολογία, έλεγχος επίτευξης των στόχων. Εξ αρχής διατυπώνονται σαφείς στόχοι για το πρόγραμμα. Σε επόμενο στάδιο, επιλέγονται τα περιεχόμενα όχι μόνο με κριτήριο τη μορφωτική τους αξία, αλλά με κριτήριο την καταλληλότητά τους για την επίτευξη των καθορισμένων στόχων. Οι μεθοδολογικές υποδείξεις δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα παρά το γεγονός ότι είναι δοκιμασμένες, αλλά μπορούν να προσαρμόζονται ή και να συμπληρώνονται από τον κάθε εκπαιδευτικό. Το τελευταίο δομικό στοιχείο, ο έλεγχος επίτευξης των στόχων, εμπεριέχει διαδικασίες επανατροφοδότησης και συνεχούς βελτίωσης του προγράμματος.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα curriculum δέχθηκαν κριτική λόγω των συγκεκριμένων τους στόχων για ανελευθερία προς τον εκπαιδευτικό. Στα προγράμματα αυτά αποδόθηκε ο όρος «κλειστά curriculum», προτείνοντας ως λύση τα ανοιχτά curriculum (Ξωχέλλης, 1989), τα οποία παρέχουν στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα συμμετοχής στον τρόπο οργάνωσης και διδασκαλίας του περιεχομένου (Κιτσαράς, 2004).

1.3 Διάκριση μεταξύ επιδιωκόμενου, προσλαμβανόμενου και υλοποιούμενου Π.Σ.

Όπως προαναφέρθηκε, το πρόγραμμα σπουδών μπορεί να λάβει διάφορες μορφές. Μία από τις σημαντικότερες διακρίσεις αφορά στο επιδιωκόμενο Π.Σ., το προσλαμβανόμενο και, εν τέλει, το υλοποιούμενο Π.Σ.

Με τον όρο επιδιωκόμενο Π.Σ. γίνεται λόγος για το πρόγραμμα που προτείνει η πολιτεία και σχετίζεται με το τι πρόκειται να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρέχεται στους εκπαιδευτικούς υπό τη μορφή γραπτού κειμένου, στο οποίο αναγράφονται το περιεχόμενο, οι στόχοι, διδακτικές δραστηριότητες και κατευθύνσεις και μεθόδους αξιολόγησης των μαθητών. Το επιδιωκόμενο Π.Σ. μπορεί να λάβει δύο μορφές το ιδανικό και το επίσημο. Το ιδανικό, γνωστό και ως ιδεολογικός τομέας, περιλαμβάνει τις αρχικές ιδέες των προγραμματιστών των Π.Σ. (Goodlad et al, 1979· Thijs & van den Akker, 2009· van den Akker, 2003). Το επίσημο Π.Σ. αποτελείται από έγγραφα ανεπτυγμένα εντός του σχολικού συστήματος, όπως αναλυτικά προγράμματα, πρακτικούς οδηγούς που εγκρίνονται από τον συντονιστή του Π.Σ. ή τον υπεύθυνο κυβερνητικό παράγοντα (Van den Akker, 2003). Κατά τη μετατροπή του ιδανικού προγράμματος σε επίσημο, υπάρχει ο κίνδυνος να παραμορφωθεί κάποιο τμήμα του.

Το προσλαμβανόμενο ή αντιληπτό Π.Σ. αφορά στη φιλοσοφία του εκπαιδευτικού, την τεχνογνωσία του στην ερμηνεία των ιδεών των προγραμματιστών, καθώς και στην ικανότητά του προσαρμογής του περιεχομένου στη σκέψη του εκπαιδευομένου (Goodlad, Klein & Tye, 1979· van den Akker, 2003).

Το υλοποιούμενο Π.Σ. (ή επιτευχθέν) είναι αυτό που βιώνουν οι μαθητές, οι αντιδράσεις και τα αποτελέσματά τους, μετά τη διαδικασία της διδασκαλίας (Thijs & van den Akker, 2009). Η διάδραση μεταξύ εκπαιδευομένου και εκπαιδευτικού υλικού συνδυαστικά με την αλληλεπίδραση του εκπαιδευτικού συναποτελούν τον τρόπο επίτευξης της μάθησης (Ennis, 1990).

1.4 Ιστορική Αναδρομή των προγραμμάτων σπουδών της Φυσικής Αγωγής

Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής εμφανίζεται στα σχολικά Π.Σ. των περισσότερων χωρών από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, ενώ στην Ελλάδα η φυσική αγωγή μετρά πάνω από 2500 χρόνια ιστορίας. Στην Αρχαία Ελλάδα, από την οποία κληροδοτήθηκαν το «νους υγιής εν σώματι υγιή» και οι Ολυμπιακοί Αγώνες, η γυμναστική κατείχε σημαντική θέση στην αγωγή των νέων με στόχο την αρετή (Miller, 2004). Οι λέξεις «γυμνάσιο» και «λύκειο» είχαν συνδεθεί με την ανάπτυξη τόσο του σώματος όσο και του νου, με στόχο την ολιστική ανάπτυξη υγιών και ικανών κοινωνικά πολιτών.

Παρά τον ισχυρό ρόλο και τη σπουδαιότητα του μαθήματος, στα τέλη του 20^{ου} με αρχές 21^{ου} αιώνα το μάθημα της φυσικής αγωγής τόσο στον ελλαδικό όσο και στον διεθνή χώρο δέχεται πίεση από την εισαγωγή νέων μαθημάτων (Hardman & Marshall, 2000). Το ενδιαφέρον στρέφεται πλέον στις ακαδημαϊκές επιδόσεις, εφόσον το Λύκειο θεωρείται στάδιο προετοιμασίας του μαθητή για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, και με τον τρόπο αυτόν υποβαθμίζεται η σημασία της Φ.Α. Έτσι, σε πολλές χώρες, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα, οι ώρες διδασκαλίας της Φ.Α. μειώθηκαν (Hardman & Marshall, 2000). Οι ώρες διδασκαλίας μειώνονται στην Ευρώπη κατά 101 λεπτά (Hardman, 2007) σε σχέση με τον προτεινόμενο από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας χρόνο που αντιστοιχεί σε 60 λεπτά ημερήσιας άσκησης μέτριας-υψηλής έντασης για παιδιά και εφήβους (World Health Organization, 2010).

Αναφορικά με τα Π.Σ., τον 19^ο αιώνα μέχρι και το 1960 το περιεχόμενο και η διδασκαλία της Φ.Α. έμοιαζαν με στρατιωτικού τύπου ασκήσεις, επιβολή πειθαρχίας και συμμόρφωσης. Έκτοτε, στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες, οι οποίες αρχίζουν να εισέρχονται στον ώριμο καπιταλισμό υιοθετώντας ατομικές ελευθερίες, το μάθημα της Φ.Α. αρχίζει να αποκτά περισσότερο ατομικό χαρακτήρα (Kirk, 2005: 4). Συγκεκριμένα, το ελληνικό σύνταγμα του 1975 αναφέρει πως η παιδεία είναι η βασική επιδίωξη του κράτους, το οποίο είναι υπεύθυνο για την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, για την ανάπτυξη της ηθικής και θρησκευτικής τους συνείδησης και τη διάπλασή τους ως ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών (ΦΕΚ Α' 111/ 09-6-1975).

Σύμφωνα με την ανάλυση του Λάμπρου (2012:65) το Π.Σ. της συγκεκριμένης εποχής δίνει μεγάλη βαρύτητα στον αγωνιστικό αθλητισμό και πρωταθλητισμό. Έμφαση δίνεται στην ατομική επίδοση και στην άρτια τεχνική των αθλημάτων και ο

εξωσχολικός αθλητισμός που θεωρείται συνέχεια του σχολικού ενισχύεται. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον προβληματισμό των μελετητών, καθώς ο στόχος των Π.Σ. αρχίζει να απομακρύνεται από τον αρχικό, αυτόν της ηθικής και κοινωνικής εξέλιξης των μαθητών (Λάμπρου, 2012:66).

Στο Π.Σ. του 1977 καθιερώθηκε ο όρος «φυσική αγωγή» έναντι του προηγούμενου όρου «σωματική αγωγή». Εν συνεχεία, στο Π.Σ. του 1978 της Β' Λυκείου στο Π.Δ. 845 (ΦΕΚ Α' 198/ 23-11- 1978) το μάθημα της Φ.Α. διδάσκεται εβδομαδιαίως 3 ώρες σε τμήματα θηλέων και αρρέων. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει το πρόγραμμα, εμπεριέχονται ασκήσεις με κινησιολογική βάση τον ρυθμό, ασκήσεις αγωνιστικής γυμναστικής, κλασικός αθλητισμός, κολύμβηση, ελληνικοί χοροί. Προβλέπεται, επιπλέον, η διδασκαλία ναυτικών, χιονοδρομικών και ορειβατικών δραστηριοτήτων, εξαρτώμενες από τις συνθήκες του εκάστοτε τόπου, στον οποίο βρίσκεται το σχολείο. Διδάσκονται, επίσης, ναυαγοσωστική και τεχνητή αναπνοή. Όσον αφορά το τμήμα θηλέων, οι ασκήσεις δύναμης είναι λιγότερες, ενώ προστίθεται η ρυθμική γυμναστική. Παρόμοια χαρακτηριστικά παρουσιάζει το Π.Σ. της Γ' Λυκείου, αναλύοντας περισσότερο το περιεχόμενο του στίβου, της κολύμβησης και των παραδοσιακών χορών.

Στο αναλυτικό πρόγραμμα του 1979, η σκοποθεσία κατέχει ξεχωριστή παράγραφο (ΦΕΚ Α' 240/23-10- 1979), επισημαίνοντας πως η Φ.Α. στο Λύκειο στοχεύει στην ισόρροπη σωματική και πνευματική ανάπτυξη του μαθητή στην επισήμανση των κινητικών κλίσεων και στην ανάπτυξη των κινητικών του δυνατοτήτων, ώστε να καταστεί ικανός να ενσωματωθεί με παραγωγικό τρόπο στο κοινωνικό σύνολο.

Στο Π.Σ. του 1984 (ΦΕΚ Α' 35/23-3-1984) μειώνονται οι ώρες διδασκαλίας της Φ.Α. στο Λύκειο. Η μείωση αυτή έχει σαν αποτέλεσμα της υπονόμηση των σκοπών του Π.Σ. του μαθήματος, καθώς επίσης και το ίδιο το μάθημα. Επιπλέον, η πράξη αυτή έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την εξωσχολική ζωή, στην οποία ο αθλητισμός σημειώνει μεγάλη ανάπτυξη.

Το Α.Π.Σ. του 1990 (ΦΕΚ Α' 5/22-1-1990) αντικαθιστά αυτό του 1985 ορίζοντας εκ νέου τους σκοπούς τόσο του Γυμνασίου όσο και του Λυκείου. Παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής. Στο Λύκειο επιδιώκεται μέσω των γυμναστικών, αθλητικών και άλλων κινητικών δραστηριοτήτων

η ανάπτυξη σωματικών, ψυχικών και πνευματικών δυνάμεων, με στόχο την ομαλή ένταξη των μαθητών/-τριών στο κοινωνικό σύνολο. Εν συνεχεία αναφέρονται οι επιμέρους στόχοι της Φυσικής Αγωγής: βιωματικός, βιολογικός -υγιεινός, κινητικός - εκφραστικός, κοινωνικός - ηθικός, πνευματικός - γνωστικός. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον βιωματικό με στόχο την απόκτηση αθλητικών συνηθειών και τον βιολογικό – υγιεινό με στόχο την αντιστάθμιση στην καθιστική συνήθεια που απαιτεί η μελέτη και η παρακολούθηση των μαθημάτων, μέσω δρομικών, αλτικών, διατατικών και γυμναστικών ασκήσεων. Ο βιωματικός αποτελεί την «προετοιμασία» για τον όρο της δια βίου άσκησης. Το Π.Σ. του Λυκείου παρέχει στους μαθητές τη δυνατότητα επιλογής της δραστηριότητας που επιθυμούν, ώστε να τη διατηρήσουν και στην μετέπειτα ζωή τους.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ Β΄ 197/23-1- 2015, βασικότερος σκοπός της ΦΑ στο Λύκειο ορίζεται η δια βίου άσκηση για υγεία και ποιότητα ζωής. Βάσει του σκοπού αυτού δομείται το περιεχόμενο του Π.Σ. Μέσω των κατάλληλων ευκαιριών που παρέχονται στους μαθητές/-τριες, δίνεται έμφαση στην προαγωγή υγείας, καθώς και στη συστηματική ενασχόληση με σωματικές και κινητικές δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Αυτή είναι και η φιλοσοφία του υφιστάμενου Π.Σ. που εκδόθηκε το 2015 μαζί με τον Οδηγό Εκπαιδευτικού, τα οποία εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «Νέο Σχολείο – Σχολείο 21^{ου} αιώνα».

Το Π.Σ. της Φ.Α. στο Λύκειο στηρίζεται σε τέσσερις άξονες: ευκαιρίες για μάθηση, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, περιεχόμενο, αξιολόγηση μαθητών/-τριών. Ο πρώτος άξονας προωθεί στρατηγικές παρακίνησης για να δραστηριοποιούνται οι μαθητές/-τριες, εκτός από τα 90 λεπτά του σχολείου, και εκτός σχολικού πλαισίου 330 λεπτά επιπλέον, με στόχο να αθλούνται ημερησίως 60', σύμφωνα με τις προτάσεις του ΠΟΥ. Ο δεύτερος άξονας σχετίζεται με τη διδασκαλία, στην οποία παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές. Προωθείται το μοντέλο της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, το οποίο στοχεύει στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών/-τριών, ώστε οι ίδιοι να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τα οφέλη της άθλησης. Ο τρίτος άξονας αφορά στο πλούσιο περιεχόμενο, το οποίο απαρτίζεται από ποικιλία δραστηριοτήτων, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών/-τριών. Ο τέταρτος άξονας αφορά στην αξιολόγηση των μαθητών/-τριών με κριτήριο επιτυχίας την επίτευξη των στόχων που είχαν οι ίδιοι και οι ίδιες θέσει.

1.5 Βασική φιλοσοφία και αρχές κατασκευής του νέου Προγράμματος Σπουδών της Φυσικής Αγωγής

Η ΦΑ στο Λύκειο στοχεύει «στη δια βίου άσκηση για υγεία και ποιότητα ζωής». Δίνεται έμφαση στο να αποκτήσουν οι μαθητές/-τριες συνείδηση για την προαγωγή της υγείας τους, των σωματικών δραστηριοτήτων και γενικότερα για το ευ ζην. Όλα αυτά μπορούν να επιτευχθούν μέσω της συστηματικής άθλησης και της απόκτησης εκείνων των δεξιοτήτων και γνώσεων που θα τους/τις καταστήσουν ικανούς/-ές να αναγνωρίζουν την αξία της άσκησης ως ενήλικες, ώστε να διατηρούν τις σωματικές δραστηριότητες δια βίου. Από τον σκοπό αυτόν καθορίζονται η φιλοσοφία του μαθήματος, οι επιμέρους στόχοι, τα θεματικά πεδία και οι θεματικές ενότητες, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και οι δείκτες αξιολόγησης.

Το πρόγραμμα της ΦΑ στο Λύκειο έχει κατασκευαστεί έχοντας στο επίκεντρο τους μαθητές/-τριες, λαμβάνοντας υπόψιν τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητές τους. Βασική φιλοσοφία του νέου ΠΣ είναι το δικαίωμα όλων των μαθητών/-τριών στη μάθηση, στη βελτίωση της υγείας και της ποιότητας ζωής τους, καθώς και στη διατήρηση των στοιχείων αυτών. Για τον λόγο αυτό το νέο ΠΣ χαρακτηρίζεται μαθητοκεντρικό, ακριβώς γιατί εκκινεί από τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα: τι είναι σε θέση οι μαθητές/-τριες να μάθουν και τι κατανοούν. Οι βασικές αρχές του νέου ΠΣ της ΦΑ στο Λύκειο σχετίζονται ορισμένα σημεία τα οποία αφορούν σε: 1) υψηλές προσδοκίες προσαρμοσμένες στον κάθε μαθητή, 2) συνοχή μεταξύ στόχων και περιεχομένου, 3) εκπαίδευση μέσω της κίνησης, 4) μάθηση με νόημα και σύνδεσής με την κοινότητα, 5) συμπερίληψη, 6) χρήση τεχνολογιών, 7) κριτική & δημιουργική σκέψη, 8) ηθική συμπεριφορά, 9) κοινωνικότητα, 10) αποδοχή & κατανόηση στη διαφορετικότητα.

Κεντρικός στόχος, λοιπόν, είναι να αποκτήσουν οι μαθητές/-τριες εκείνες τις γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν στη συστηματική, δια βίου ενασχόληση με την άσκηση και τη φυσική δραστηριότητα με στόχο τη διατήρηση της σωματικής και ψυχικής υγείας. Έχει αποδειχθεί επιστημονικά πως μέσω της συστηματικής δραστηριότητας ενισχύεται η καρδιοαναπνευστική λειτουργία, η οστική μάζα, η διατήρηση του φυσιολογικού βάρους, καθώς και η γνωστική λειτουργία του ατόμου. Επιπλέον, μειώνονται το στρες και η κατάθλιψη, βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των ανθρώπων, έχοντας το αίσθημα της ικανοποίησης μετά από κάθε αθλητική

δραστηριότητα. Η σωστή εκπαίδευση είναι αυτή που θα καταστήσει τους μαθητές/-τριες σωματικά εγγράμματους.

Η έννοια του σωματικού γραμματισμού (Whitehead M., 2010) εισήχθη τα τελευταία χρόνια στον χώρο της ΦΑ και αφορά στη δυνατότητα του ατόμου να κινείται αποτελεσματικά, με αυτοπεποίθηση, γνώση, ενθουσιασμό και κατανόηση της αξίας της άσκησης με αίσθημα ευθύνης για συμμετοχή σε δια βίου δραστηριότητες. Ο σωματικός γραμματισμός περιγράφει με συντομία και περιεκτικότητα τον αντίκτυπο που επιδιώκει να έχει η ΦΑ στους μαθητές σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Βάσει του κεντρικού σκοπού, ο οποίος είναι δια βίου άσκηση για υγεία και ποιότητα ζωής, προκύπτουν 4 θεματικά πεδία για το μάθημα της ΦΑ:

- I. κινητικό,
- II. γνωστικό,
- III. συμπεριφορικό,
- IV. ηθικό/ συναισθηματικό/ κοινωνικό.

Ο σκοπός του κινητικού θεματικού πεδίου είναι να παρουσιάζουν οι μαθητές/-τριες ικανότητα σε ένα φάσμα αθλητικών και κινητικών δεξιοτήτων, οι οποίες θα συμβάλλουν στη δια βίου άσκηση και υγεία και ποιότητα ζωής. Βάσει του σκοπού αυτού, το ΠΣ εστιάζει σε δύο θεματικές ενότητες: 1) δραστηριότητες δια βίου άσκησης, 2) χοροί και ρυθμός.

Το γνωστικό θεματικό πεδίο επιδιώκει να είναι σε θέση οι μαθητές/-τριες να κατανοούν τη γνώση και την πληροφορία που τους παράσχεται, ώστε να ανακαλύπτουν και να εφαρμόζουν σχέδια για την προσωπική τους ανάπτυξη σχετικά με αθλητικές/κινητικές δραστηριότητες, διατροφή, διατήρηση/μέτρηση βάρους κ.ά. Το ΠΣ στο πεδίο αυτό εστιάζει στις γνώσεις για θέματα άσκησης & υγείας, καθώς και στις δεξιότητες αυτορρύθμισης.

Στο συμπεριφορικό επίπεδο το ΠΣ εστιάζει σε δύο βασικές θεματικές ενότητες:

- 1) σχεδιασμός, παρακολούθηση και αξιολόγηση της άσκησης,
- 2) συμμετοχή σε ποικιλία φυσικών δραστηριοτήτων.

Στόχος είναι η ενασχόληση των μαθητών με ποικιλία δραστηριοτήτων, η αξιολόγηση αυτών και η δια βίου ενασχόληση με κάποια ή κάποιες από αυτές δια βίου τουλάχιστον 60' ημερησίως, όπως προτείνεται από τον ΠΟΥ.

Το τελευταίο και εξίσου σημαντικό θεματικό πεδίο αφορά στον ηθικό/συναισθηματικό κομμάτι της ΦΑ, σύμφωνα με το οποίο οι μαθητές/-τριες οφείλουν να δείχνουν σεβασμό, υπευθυνότητα και να αναπτύσσουν συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες. Οι μαθητές/-τριες ως αυριανοί ενήλικες χρειάζεται να είναι σε θέση να σέβονται τη διαφορετικότητα, να αλληλεπιδρούν με τους συνανθρώπους και συναθλητές τους θετικά δημιουργώντας συνθήκες κατανόησης, κοινωνική και προσωπικής ευθύνης και αλληλοϋποστήριξης. Οι βασικές ενότητες του πεδίου αυτού είναι η αυτοέκφραση - διασκέδαση, καθώς και συνεργασία - υπευθυνότητα.

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Εισαγωγή

Για τη βιβλιογραφική επισκόπηση της εν λόγω ερευνητικής απόπειρας αξιοποιήθηκαν μελέτες από τον ελλαδικό, κυρίως, χώρο, αλλά και από τον παγκόσμιο. Οι μελέτες αυτές αντλήθηκαν από διαδικτυακά επιστημονικά περιοδικά, όπως Google Scholar, ERIC (Education Resources Information Centre) και Research Gate. Οι έρευνες που παρατίθενται αφορούν σε απόψεις των εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής για ποικίλα ζητήματα σχετικών με τη διδασκαλία της ΦΑ. Κατά την αναζήτηση των μελετών χρησιμοποιήθηκαν λέξεις/φράσεις - κλειδιά, όπως «curriculum, education, physical education, teachers, values, exercise role» και αντιστοίχως στην ελληνική γλώσσα.

Οι έρευνες που παρατίθενται μπορούν να καταταχθούν στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για τον ρόλο και τις αξίες της ΦΑ.
2. Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για την αξιοποίηση των ΤΠΕ.
3. Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για την επιμόρφωση.

2.1 Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για τον ρόλο και τις αξίες της ΦΑ.

Η Χασάνδρα (2004) διερεύνησε τις απόψεις των ΕΦΑ σχετικά με την κοινωνική και ηθική ανάπτυξη των μαθητών και μαθητριών μέσα από το μάθημα της ΦΑ. Ως μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποίησε ανώνυμο ερωτηματολόγιο, το οποίο συμπλήρωσαν 93 ΕΦΑ. Οι απαντήσεις του δείγματος στρέφονται στην ανάγκη ανάπτυξης αισθήματος δικαίου των μαθητών προς τους εαυτούς τους και τους συμμαθητές τους, υπευθυνότητας και αξιών.

Η έρευνα της Καρβουλάκη (2013) πραγματοποιήθηκε στον νομό Χανίων με στόχο την καταγραφή των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών ΦΑ στη διαμόρφωση θετικών στάσεων των μαθητών όσον αφορά την άσκηση και την προαγωγή ενός υγιούς

τρόπου ζωής. Το δείγμα αποτελούσε μία ομάδα 15 εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (9 γυμναστές Γυμνάσιου, 6 γυμναστές Λυκείου). Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων και οι απαντήσεις είχαν τη μορφή ανοιχτού τύπου. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως όλοι οι εκπαιδευτικοί συμφωνούσαν στον στόχο που θα πρέπει να έχει η ΦΑ, ωστόσο το ΠΣ δεν ήταν στη σωστή κατεύθυνση. Επιπλέον, βάσει του δείγματος, ανασταλτικοί παράγοντες στην προώθηση της δια βίου άσκησης αποτελούσαν οι Η/Υ, ο κοινωνικός και οικογενειακός περίγυρος, η ποιότητα ζωής, καθώς και ο τόπος διαμονής του εκάστοτε μαθητή.

Η επόμενη μελέτη λαμβάνει χώρα στο Πανεπιστήμιο του Τουμλού Μπινάρ της Τουρκίας από τους İlyas Görgüt & Erkut Tutkun (2018) και αφορά στην εκπαίδευση αξιών μέσω της ΦΑ. Όπως η προηγούμενη, έτσι και η συγκεκριμένη έρευνα είχε τη μορφή ημι-δομημένης συνέντευξης, η οποία αποτελούνταν από 8 ερωτήσεις. Στην έρευνα συμμετείχαν 9 εκπαιδευτικοί ΦΑ. Από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών προκύπτει ότι οι αξίες που μπορούν να λαμβάνουν οι μαθητές μέσω του μαθήματος είναι η ομαδικότητα, το αίσθημα ευθύνης έναντι των άλλων καθώς και των εαυτών τους, το δίκαιο παιχνίδι, η ισότητα και ο σεβασμός των δικαιωμάτων.

2.2 Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Η έρευνα του Τσακνάκη (2011) έχει διττό στόχο. Η απόπειρά του έγκειται στη διερεύνηση των στάσεων των εκπαιδευτικών ΦΑ για την εισαγωγή και τη χρήση των ΤΠΕ, καθώς και πιθανές μεταβολές που μπορούν να προκληθούν στις απόψεις τους μέσω ενός προγράμματος ενημέρωσης και εκπαίδευσης. Εδώ γίνεται συνδυασμός ερευνητικών μεθόδων ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης. Ο ερευνητής χρησιμοποίησε ερωτηματολόγιο 73 ερωτήσεων σε 151 εκπαιδευτικούς ΦΑ και, παράλληλα, ημιδομημένες συνεντεύξεις σε 15 εκπαιδευτικούς εκ του δείγματος του νομού Θεσσαλίας πριν και μετά από μια ενημέρωση – εκπαίδευση που έλαβαν στις ΤΠΕ. Από τις απαντήσεις του δείγματος προκύπτει πως παρότι το μεγαλύτερο ποσοστό είχε επιμορφωθεί στις ΤΠΕ (61,59%) και το 53,6% είχε πιστοποιήσει τις γνώσεις του, χαμηλό ποσοστό έκανε χρήση τους στην εκπαιδευτική διαδικασία (7,7% πολύ συχνά, 16,8% συχνά). Όσον αφορά στα αποτελέσματα των συνεντεύξεων, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών φάνηκαν όχι ενθαρρυντικές για τη χρήση των ΤΠΕ, καθώς κρίνουν πως το μάθημα της ΦΑ θα πρέπει να εφαρμόζεται στην αυλή του σχολείου και πως δεν

πρόκειται για ένα θεωρητικό μάθημα. Λόγος έγινε, επίσης, σε έλλειψη τεχνολογιών και σε δυσκολία συνεννόησης για τη χρήση της αίθουσας πληροφορικής.

Ο Kretschmann (2015) στην έρευνά του διερεύνησε τη σχέση του γραμματισμού Η/Υ των ΕΦΑ με τη χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία. Το δείγμα αποτελούνταν από 57 ΕΦΑ δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (26 ανδρών, 31 γυναικών). Η ερευνητική μέθοδος που αξιοποιήθηκε είναι ποσοτικού τύπου μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίου κλίμακας Likert. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι πλειονότητα των ΕΦΑ δε χρησιμοποιούσε ΤΠΕ στη διδασκαλία του μαθήματος. Ωστόσο, παρατηρήθηκε συσχέτιση στη γνώση ΤΠΕ και στην πιθανότητα χρήσης τους.

Η έρευνα των Μαχαιρίδου και Αντωνίου (2017) στοχεύει στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών ΦΑ στη χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία του μαθήματός τους. Το δείγμα αποτελούνταν από 16 καθηγητές ΕΦΑ. Προϋποθέσεις της συμμετοχής αποτελούσαν: να ήταν μόνιμοι ή αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, να είχαν πιστοποιηθεί στις νέες τεχνολογίες, αλλά να μην ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου συναφούς με τις ΤΠΕ. Οι ερευνητές χρησιμοποίησαν τη μέθοδο της ημι-δομημένης συνέντευξης. Από τα αποτελέσματα προκύπτει πως οι εκπαιδευτικοί τάσσονται υπέρ της χρήσης των ΤΠΕ ως εποπτικό μέσο υποστήριξης των μαθημάτων, με επιφυλάξεις, ωστόσο, όσον αφορά την έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής στα σχολεία, την ανεπάρκεια των διδασκόντων στο τεχνολογικό μέρος, καθώς και τις πιθανότητες απομόνωσης των μαθητών σε περίπτωση υπέρμετρης χρήσης των τεχνολογιών.

Η ερευνητική απόπειρα της Παυλέτση (2018) αποσκοπεί στην άντληση πληροφοριών για τη χρήση των ΤΠΕ από τους Γυμναστές του νομού Φθιώτιδας, για την επιμόρφωσή τους και για τα τεχνολογικά μέσα που διατίθενται στο εκάστοτε σχολείο. Η ερευνήτρια επέλεξε τη χρήση ποιοτικής έρευνας μέσω δομημένων συνεντεύξεων. Το δείγμα αποτελούνταν από 7 ΕΦΑ. Οι εκπαιδευτικοί της έρευνας έχουν θετική στάση απέναντι στις τεχνολογίες, ωστόσο η χρήση τους καθίσταται δύσκολη λόγω έλλειψης πόρων στα σχολεία, καθώς και κατάρτισης των εκπαιδευτικών.

2.3 Απόψεις εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για την επιμόρφωση.

Ο Μπούμπας στην έρευνά του (2007) διερεύνησε τις απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής του νομού Αιτωλοακαρνανίας για την επιμόρφωσή τους. Η έρευνά του χωρίστηκε σε δύο μέρη, το ποιοτικό και το ποσοτικό. Αρχικά, επέλεξε 12 εκπαιδευτικούς από τους οποίους έλαβε συνεντεύξεις. Έπειτα, βάσει των ερωτήσεων των συνεντεύξεων, κατασκεύασε ερωτηματολόγιο, το οποίο συμπλήρωσαν 55 ΕΦΑ. Τα αποτελέσματα έδειξαν δυσαρεστημένους επιμορφώμενους, καθώς θεωρούσαν πως υπήρχε προχειρότητα στον σχεδιασμό της προετοιμασίας, η θεματολογία δεν ήταν κατάλληλη για το σχολικό περιβάλλον, όπως επίσης και οι επιμορφωτές, οι οποίοι ανέφεραν στατιστικούς πίνακες και νούμερα, όχι οπτικοακουστικό υλικό με παραδείγματα, όπως επισημαίνουν ότι θα ήθελαν. Επιπλέον πρόβλημα αποτελούσε η απόσταση, καθώς τα επιμορφωτικά προγράμματα έλαβαν χώρα στην Αθήνα.

Ο Πριστούρης (2011) διερεύνησε τις στάσεις των ΕΦΑ του νομού Μεσσηνίας αναφορικά με την επιμορφωτική τους εμπειρία, τους παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή τους, καθώς και προτάσεις για μελλοντικές επιμορφώσεις. Η έρευνα βασίστηκε σε δομημένο ερωτηματολόγιο κλίμακας Likert, το οποίο μετρούσε βαθμό ικανοποίησης. Το ερωτηματολόγιο απάντησαν 100 ΕΦΑ. Από τις απαντήσεις του δείγματος προκύπτει ότι το 54% ήταν θετικό ως προς τη θεματολογία των επιμορφωτικών προγραμμάτων, ενώ όσον αφορά την οργάνωσή τους οι αρνητικές απόψεις κατείχαν το 55%. Θετικά έκρινε το 72% το επίπεδο των εκπαιδευτών, σε αντίθεση με την υλικοτεχνική υποδομή, η οποία αξιολογήθηκε αρνητικά από το 70% των συμμετεχόντων.

Στην έρευνά του ο Λεμπέσης (2012) επιχειρεί να διερευνήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών ΦΑ σε σχολεία του Πειραιά όσον αφορά τις επιμορφωτικές τους ανάγκες. Ο ερευνητής υλοποίησε συνδυαστική μέθοδο ερευνητικής προσέγγισης, ποσοτική και ποιοτική μέσω ερωτηματολογίου και συνέντευξης. Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 4 άξονες ερωτήσεων κλειστού τύπου και διανεμήθηκε σε 100 εκπαιδευτικούς εκ των οποίων οι 70 το απάντησαν σωστά. Από το ερωτηματολόγιο προέκυψαν οι ερωτήσεις των συνεντεύξεων, οι οποίες ήταν στο σύνολό τους 6 ημι-δομημένης μορφής. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος σε ποσοστό 55,7% θεωρεί πως χρειάζεται επιπλέον επιμόρφωση για την αναβάθμιση

του ρόλου του. Το ίδιο αποτέλεσμα προκύπτει και από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών από την ποιοτική έρευνα, καθώς εντοπίστηκαν αδυναμίες στα επιμορφωτικά προγράμματα. Οι ΕΦΑ φάνηκαν να έχουν συγκεκριμένες εκπαιδευτικές ανάγκες, κυρίως σε ζητήματα νέων διδακτικών πρακτικών, ψυχολογίας, παραβατικότητας κ.ά.

2.4 Σύνοψη των συμπερασμάτων των ερευνών

Από τις έρευνες που επισκοπήθηκαν παρατηρείται καθολική συμφωνία των εκπαιδευτικών όσον αφορά τον ρόλο και τις αξίες που θα πρέπει να λαμβάνουν οι μαθητές από τη διδασκαλία της ΦΑ. Οι αξίες αυτές σχετίζονται με την ομαδικότητα, την ενσυναίσθηση, τον σεβασμό και την ενσωμάτωση της άσκησης δια βίου. Η τελευταία αξία, άλλωστε, είναι και ο στόχος του αναλυτικού προγράμματος της ΦΑ.

Όσον αφορά τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ στη διδασκαλία της ΦΑ, οι περισσότεροι θεωρούν πως η χρήση τους μπορεί να είναι εποπτική και σίγουρα δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον προαύλιο χώρο, στον οποίο πραγματοποιείται το μάθημα της ΦΑ. Μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών δεν κάνει χρήση τους είτε λόγω έλλειψης γνώσεων, είτε λόγω έλλειψης πόρων.

Τέλος, αναφορικά με τις στάσεις των ΕΦΑ για την επιμόρφωσή τους οι συμμετέχοντες δε φάνηκαν ικανοποιημένοι τόσο από την οργάνωση των επιμορφώσεων όσο και από τη θεματολογία. Να επισημανθεί, ωστόσο, ότι το ερευνητικό υλικό δεν είναι αρκετά σύγχρονο, καθώς υπάρχει μεγάλη έλλειψη στο εν λόγω ερευνητικό πεδίο.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται η ανάλυση του μεθοδολογικού πλαισίου που ακολουθήθηκε για τις ερευνητικές ανάγκες της εν λόγω εργασίας. Αρχικά, γίνεται παρουσίαση του σκοπού της έρευνας και των ερευνητικών ερωτημάτων. Έπειτα, τεκμηριώνεται η επιλογή του μεθοδολογικού εργαλείου και ακολουθεί η περιγραφή του. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα στοιχεία του δείγματος, καθώς και στην επιλογή αυτού. Τέλος, παρουσιάζονται ζητήματα δεοντολογίας και αξιοπιστίας.

3.1 Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα

Η εν λόγω έρευνα αποσκοπεί στην εξαγωγή και παρουσίαση των απόψεων των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής των προτύπων και πειραματικών σχολείων για το νέο πρόγραμμα σπουδών. Επιπλέον, δίδονται με συντομία κάποιες προτάσεις των εκπαιδευτικών για πιθανή βελτίωση του προγράμματος.

Βάσει της βιβλιογραφικής ανασκόπησης προέκυψαν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποια είναι η γενική άποψη των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για το νέο πρόγραμμα σπουδών;
2. Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής σε ειδικότερα σημεία στο νέο πρόγραμμα σπουδών (προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, οργάνωση διδασκαλίας και περιεχομένου, αξιολόγηση περιεχομένου και διαθέσιμου χρόνου σε σχέση με την ύλη) ;
3. Σε ποιον βαθμό είναι η εφικτή η εφαρμοσιμότητα του νέου προγράμματος σπουδών και ποιες οι προτάσεις των εκπαιδευτικών για πιθανή βελτίωσή του;

3.2 Επιλογή μεθοδολογικής προσέγγισης

Για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας επιλέχθηκε η ποιοτική μεθοδολογία, συγκεκριμένα το εργαλείο της συνέντευξης, εφόσον επιχειρείται η αναζήτηση ατομικών απαντήσεων και στάσεων. Στην ποιοτική έρευνα, ιδίως στη

συνέντευξη, τα λεγόμενα, οι πράξεις, ακόμα και οι μορφασμοί των συμμετεχόντων κατέχουν σημαντικό ρόλο και αποτυπώνονται από τον ερευνητή, τα οποία στη συνέχεια ερμηνεύονται. Πάντα υπάρχει ο κίνδυνος ο συνεντευξιαζόμενος να μη δίνει πραγματικές απαντήσεις, αλλά αυτά που θέλει να ακούσει ο συνεντευκτής Σύμφωνα με την Κυριαζή (2009), μέσω της ποιοτικής έρευνας γίνεται μεγαλύτερη εμβάθυνση σε κοινωνικά ζητήματα, καθώς λαμβάνονται άμεσες απαντήσεις από το δείγμα.

Οι συνεντεύξεις της παρούσας έρευνας έχουν ημι-δομημένη μορφή, ώστε να μπορούν οι ερωτήσεις να προσαρμόζονται, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο από την ερευνήτρια.

3.3 Περιγραφή ερευνητικού εργαλείου

Όπως προαναφέρθηκε, στη συγκεκριμένη έρευνα επιλέχθηκε ποιοτική μεθοδολογία μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων. Η συνέντευξη αποτελεί ένα από τα συχνότερα εργαλεία ποιοτικής έρευνας. Αφορά στην αλληλεπίδραση, στην πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία μεταξύ συνεντευκτή και συνεντευξιαζόμενου, μέσα από την οποία ο ερευνητής προσπαθεί να καθοδηγήσει και εντέλει να αποσπάσει πληροφορίες από τον ερωτώμενο (Cohen & Manion, 1992: 307-308). Σύμφωνα με τον Tuckman (1972) συνέντευξη είναι η «δυνατότητα εισόδου» στο τι συμβαίνει στο μυαλό του υποκειμένου. Συνεπώς, ο ερευνητής μπορεί να αντλήσει πληροφορίες σχετικές με τις γνώσεις του υποκειμένου, τις αξίες και τις αντιλήψεις του.

3.4 Σχεδιασμός του πρωτοκόλλου συνέντευξης

Το πρωτόκολλο της συνέντευξης σχεδιάστηκε από τους αρμόδιους του Ι.Ε.Π και σε συνεργασία με τον επιβλέποντα καθηγητή παραχωρήθηκε στην ερευνήτρια. Το πρωτόκολλο της συνέντευξης αποτελείται από 21 ερωτήσεις χωρίς τα στοιχεία των συνεντευξιαζόμενων, τα οποία αποτελούνται από 7 ερωτήσεις και παρατίθενται παρακάτω σε μορφή πίνακα.

Ο πρώτος ερευνητικός άξονας αφορά στη γενική άποψη των εκπαιδευτικών ΦΑ για το νέο ΠΣ και αποτελείται από 8 ερωτήσεις. Το δείγμα αποκρίθηκε σε ερωτήσεις που αφορούν τα χαρακτηριστικά του νέου ΠΣ, τη διαφοροποίηση του νέου

προγράμματος από το υφιστάμενο, αν και κατά πόσο έχουν βοηθηθεί στην οργάνωση της διδασκαλίας τους. Επιπλέον, οι ερωτήσεις σχετίζονταν με την ύπαρξη ή μη αξιών δικαίου, σεβασμού, ισότητας, καθώς και επίλυση προβλημάτων βάσει των αρχών της Ψυχολογίας και της Παιδαγωγικής.

Στον δεύτερο ερευνητικό άξονα, ο οποίος αποτελείται επίσης από 8 ερωτήσεις, συγκεκριμενοποιούνται τα ερωτήματα, έχοντας με τον τρόπο αυτό απαντήσεις που αφορούν την ύλη και τη συσχέτισή της από τάξη σε τάξη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τον χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος και αν θα είχαν κάποια διαφορετική πρόταση ως προς τη διάταξη και το περιεχόμενο των ενοτήτων. Ακόμη, στον δεύτερο ερευνητικό άξονα, το δείγμα κλήθηκε να απαντήσει στην ερώτηση αν το νέο ΠΣ ανταποκρίνεται στις νέες κοινωνικές προκλήσεις, όπως παγκοσμιοποίηση, περιβαλλοντικές αλλαγές κ.ά.

Ο τρίτος ερευνητικός άξονας αφορά στον βαθμό εφαρμοσιμότητας του νέου ΠΣ, καθώς και σε προτάσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος για πιθανή βελτίωσή του. Οι ερωτήσεις ήταν στο σύνολό τους 5 και οι εκπαιδευτικοί, αρχικά, απάντησαν στο βαθμό που δέχθηκαν οι συνάδελφοί τους το νέο ΠΣ. Έπειτα, ερωτήθηκαν αν παρατήρησαν κάποια δυσκολία στην εφαρμογή του νέου ΠΣ σε σχέση με την επαγγελματική ετοιμότητα και τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό που υπήρχε στη διάθεσή τους. Ζητήθηκε, επιπλέον, από τους εκπαιδευτικούς του δείγματος να επισημάνουν τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν, τα θετικά στοιχεία του νέου προγράμματος, να αξιολογήσουν συνοπτικά την επιμόρφωση που έλαβαν και, τέλος, τέθηκαν προτάσεις με στόχο την εξέλιξη του προγράμματος.

3.5 Δείγμα

Η επιλογή του δείγματος έγινε από την ομάδα του Ι.Ε.Π., καθώς για τη συμμετοχή στην έρευνα προϋποτίθεται η επιμόρφωσή τους και η εφαρμογή του νέου ΠΣ. Σε συνεργασία, λοιπόν, με τον επιβλέποντα καθηγητή, λήφθηκε ένας αριθμός δείγματος, στους οποίους εστάλη ηλεκτρονική πρόσκληση μέσω email για τη συμμετοχή τους στην έρευνα. Από τους 17 εκπαιδευτικούς αποκρίθηκαν οι 8, με τους οποίους υπήρξε συνεργασία. Από το δείγμα οι 7 είναι άνδρες και μόνο μία γυναίκα. Επιπλέον, μόνο 2 υπηρετούν σε σχολεία της Αττικής, ενώ οι περισσότεροι (4)

υπηρετούν σε σχολεία της Θεσσαλίας, 1 στην Πάτρα και 1 στην Μυτιλήνη. Ο πίνακας που ακολουθεί περιγράφει τα χαρακτηριστικά του δείγματος.

Συμμετέχοντες	Σπουδές	Έτη υπηρεσίας	Έτη υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου ΠΣ	Οργάνωση καθημερινού μαθήματος
Γ1	3 Μεταπτυχιακά 1 Διδακτορικό	16	3	Σχέδια μαθήματος
Γ2	1 Μεταπτυχιακό Εν ενεργεία φοιτητής	22	2	Σενάρια Αθλητικό υλικό
Γ3	1 Μεταπτυχιακό 1 Διδακτορικό	27	9	Προώθηση ενεργητικής συμμετοχής, γνωστική διάσταση
Γ4	1 Μεταπτυχιακό	31	2	Οδηγός εκπαιδευτικού Σενάρια
Γ5	2 Μεταπτυχιακά	24	2	Πλάνο προσαρμοσίμο στις καιρικές συνθήκες
Γ6	1 Μεταπτυχιακό	20	2	Σχέδια μαθήματος βάσει οδηγού εκπαιδευτικού
Γ7	1 Μεταπτυχιακό 1 Διδακτορικό	23	3	Μηνιαίο/ εβδομαδιαίο πλάνο Χώροι Υλικά Ανάγκες μαθητών
Γ8	1 Μεταπτυχιακό	20	2	Σχεδιασμός βάσει νέου ΠΣ Υλικά Καιρικές συνθήκες

3.6 Ζητήματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας

Στις ποιοτικές έρευνες πολλά είναι τα ζητήματα που μπορούν να ανακύψουν ακριβώς λόγω της φύσης της έρευνας. Στις συνεντεύξεις, μάλιστα, που υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων, μπορούν να υπάρξουν πολλοί κίνδυνοι που να επηρεάσουν τα αποτελέσματα του ερευνητή. Ένα από αυτά τα ζητήματα είναι η εκ των προτέρων γνώση του συνεντευξιαζόμενου του τι θα ακολουθήσει. Στην εν λόγω έρευνα ζητήθηκε από έναν μόνο εκπαιδευτικό του δείγματος να του παραχωρηθεί ο οδηγός των ερωτήσεων, γεγονός που ενδεχομένως επηρέασε τον αυθορμητισμό των απαντήσεών του. Έτσι, ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός ήταν προκατειλημμένος, εφόσον γνώριζε τι επρόκειτο να ερωτηθεί. Ένα δεύτερο ζήτημα είναι η «ανάγκη εντυπωσιασμού» του δείγματος που το οδηγεί σε μη ρεαλιστικές απαντήσεις, ώστε να είναι αρεστές από τον συνεντευκτή. Το φαινόμενο αυτό δεν έγινε αντιληπτό στις απαντήσεις του εν λόγω δείγματος, ωστόσο στην ποιοτική έρευνα ο ερευνητής βασίζεται στην κρίση του και όχι σε αντικειμενικά κριτήρια. Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί η καταγραφή των μη λεκτικών μηνυμάτων, τα οποία ενδεχομένως να μη γίνουν απόλυτα αντιληπτά από τον συνεντευκτή ή να ερμηνευθούν εσφαλμένα.

Όσον αφορά την αξιοπιστία, σημαντική είναι η διασφάλιση της ανωνυμίας του δείγματος και η εκ των προτέρων ενημέρωση για την καταγραφή των απαντήσεών του, όπως πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1. Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρατίθενται τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων, όπως αυτά προκύπτουν από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής. Υπάρχουν 3 ερευνητικοί άξονες, βάσει των οποίων κατευθύνθηκε το πρωτόκολλο της συνέντευξης.

4.2 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων

1^{ος} Ερευνητικός Άξονας: Γενική άποψη των εκπαιδευτικών ΦΑ για το νέο πρόγραμμα σπουδών.

Ερ. 1: Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών;

Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι έχουν θετική γνώμη για το νέο πρόγραμμα σπουδών. Οι Γ1,Γ2,Γ5 αναφέρουν πως κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση και πως είναι ενδιαφέρον. Ο Γ5 μάλιστα αναφέρει πως διαχωρίζει την έννοια της Φυσικής Αγωγής από αυτήν του πρωταθλητισμού.

Στο ίδιο πνεύμα και ο Γ8 θεωρεί πως είναι μια βελτιωμένη εκδοχή του προηγούμενου προγράμματος αναφορικά με τον σχεδιασμό. Λόγο κάνει, επίσης, για τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα για την εξέλιξη των μαθητών ανά βαθμίδα.

Γ8: *«Είναι πολύ κοντά με το προηγούμενο του '15 σε μια πιο βελτιωμένη του εκδοχή... Τώρα το νέο ΠΣ κινείται προς την κατεύθυνση να «νοικοκυρευτεί λίγο η σκέψη του εκπαιδευτικού και να μπορέσει να κάνει ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό. Το «επικίνδυνο» σημείο είναι ότι θα πρέπει να δοθεί μια μεγάλη σημασία στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, ώστε τα παιδιά να έρχονται από το Γυμνάσιο με συγκεκριμένες γνώσεις και δεξιότητες και μέσα στο Λύκειο να περνάνε από τάξη σε τάξη...»*

Οι Γ4 & Γ6 θεωρούν πως απαιτεί χρόνο η πλήρης εφαρμογή του, καθώς και υλικοτεχνικές υποδομές.

Γ4: *«...Εκείνο που προσπαθούν να κάνουν τα καινούργια ΠΣ (και εκεί είναι η δυσκολία) είναι να αλλάζουν τις συμπεριφορές των παιδιών... να δημιουργήσει εγγράμματος*

μαθητές, σωματικά & ψυχικά εγγράμματους μαθητές. Μαθητές που να γνωρίζουν για ποιον λόγο κάνουν κάτι, να πάρουν πρωτοβουλίες και να κάνουν ΠΣ με βάση τις προσωπικές τους ανάγκες... Πιστεύω θα περάσει μετά από αρκετά χρόνια. Μόλις τα παιδιά μάθουν στο Δημοτικό να αυτορυθμίζονται, τότε σιγά σιγά θα γίνει και στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο...»

Γ6: *«Πάρα πολύ ωραίο, εφαρμόσιμο, όμως, σε μικρό ποσοστό... δεν έχουμε την υλικοτεχνική υποδομή...»*

Ο Γ7 εστιάζει στην ανάγκη για φυσική δραστηριότητα των μαθητών.

Γ7: *«...η προσπάθεια είναι να προσφέρει κάτι καινούργιο, στην ουσία έχω κάποιες αμφιβολίες... κατά πόσο το νέο ΠΣ καλύπτει τις ανάγκες των μαθητών και κατά πόσο θα προσφέρει περισσότερο φυσική δραστηριότητα στα παιδιά, γιατί απ' ο,τι δείχνει και φαίνεται στοχεύει περισσότερο στο θεωρητικό μέρος, στις γνώσεις.»*

Ερ.2: Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο;

Οι μισοί εκπαιδευτικοί (Γ1,Γ2,Γ5,Γ6) αναφέρουν ως βασικότερη διαφοροποίηση τον στόχο και τη φιλοσοφία που είναι η δια βίου άθληση για υγεία και ποιότητα ζωής. Στο ίδιο πλαίσιο κυμαίνεται ο Γ4 με την απάντηση *«Ο τομέας που πραγματικά αλλάζει είναι ο συμπεριφορικός...»*.

Γ5: *«Ως προς τον βασικό σκοπό του, ο οποίος είναι η δια βίου άσκηση για υγεία και ποιότητα ζωής, και η γενικότερη φιλοσοφία του για μεγαλύτερη συμμετοχή και των κινητικά αδέξια μαθητών στο μάθημα της ΦΑ»*.

Επιπλέον, τρεις άλλοι εκπαιδευτικοί (Γ3,Γ7,Γ8) αναφέρονται σε βελτιωμένο σχεδιασμό, δόμηση και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Ο Γ8, μάλιστα, τονίζει ότι υπάρχει μεγαλύτερο πλήθος εργαλείων και δραστηριοτήτων προς αξιοποίηση για τους εκπαιδευτικούς.

Γ8: *«...Θα έλεγα ότι αυτό είναι μια καλύτερη, πληρέστερη ερμηνεία του προηγούμενου και μια επικαιροποίησή του καλή και εξειδίκευσή του...Ανοίγει το φάσμα των δραστηριοτήτων και των εργαλείων του εκπαιδευτικού. Βοηθά στο να γίνει πιο επαγγελματικός σχεδιασμός και πιο σωστός/ συνολικός σχεδιασμός σε σχέση με στόχους...»*

Ερ. 3: Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιολογία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά;

Σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί (Γ1,Γ2,Γ3,Γ4,Γ5,Γ6,Γ8) απάντησαν πως οι μαθητές θα ωφεληθούν μακροπρόθεσμα μέσω της απόκτησης υγιεινών συνηθειών, δηλαδή άσκησης και διατροφής. Ορισμένοι προσθέτουν και κάποια άλλα στοιχεία, όπως τη μαθητοκεντρική προσέγγιση στη μάθηση (Γ3), την ελευθερία στην οργάνωση των δραστηριοτήτων (Γ3), τη σύνδεση μάθησης και αξιολόγησης (Γ3) και την αυτορρύθμιση (Γ4), τη συμπερίληψη (Γ5) και την ολιστική προσέγγιση που υιοθετεί ως προς την ψυχοπνευματική και τη σωματική ανάπτυξη των μαθητών (Γ8):

Γ3: *«Μαθητοκεντρική προσέγγιση στη μάθηση, ..., ελευθερία στην οργάνωση των δραστηριοτήτων, ..., μάθηση με νόημα,..., επίλυση προβλημάτων, ενεργητική οικοδόμηση γνώσης. Και σύνδεση μάθησης με αξιολόγησης».*

Γ4: *«Η αυτορρύθμιση και ο σωματικός εγγραμματισμός...».*

Γ5: *«Κυριότερο στοιχείο είναι η συμπερίληψη όλων των μαθητών στο μάθημα της ΦΑ και η συμβολή του νέου αναλυτικού προγράμματος μακροπρόθεσμα στην υγεία των πολιτών».*

Γ8: *«Είναι ξεκάθαρος ο γενικός σκοπός «δια βίου άσκηση για υγεία και ποιότητα ζωής», είναι μαθητοκεντρικό, ανοιχτό, ευέλικτο, επειδή έχει μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων & πεδίων και έχει μια ολιστική προσέγγιση στην ψυχοπνευματική & σωματική ανάδειξη των μαθητών».*

Ο Γ7 διατηρεί περισσότερο επιφυλακτική στάση, καθώς επαναλαμβάνει την άποψη που διατύπωσε και προηγουμένως ότι δηλαδή το ενδιαφέρον έχει στραφεί κατ' αποκλειστικότητα στη θεωρητική γνώση, απομακρύνοντας τους μαθητές από τη φυσική δραστηριότητα. Συγκεκριμένα:

Γ7: *«...περισσότερο κινούμαστε προς τις γνώσεις παρά προς το κινητικό μέρος του μαθήματος... το αποτέλεσμα θα δείξει στο τέλος εάν χάνουμε χρόνο προσπαθώντας να εμπλουτίσουμε με γνώσεις τους μαθητές σε βάρος της κινητικής δραστηριότητας των μαθητών, αυτό που είναι και ο πραγματικός στόχος του μαθήματος».*

Ερ.4: Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ.:

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι απάντησαν πως η δεύτερη θέση περιγράφει καλύτερα το νέο ΠΣ.

Γ3: «Κοιτάξτε, μιλάμε για δεξιότητες ζωής πια. Στα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι να αποκτήσουν οι μαθητές μας δεξιότητες ζωής, δηλαδή να αποκτήσουν γνώσεις που να αφορούν τον τρόπο σκέψης, τον τρόπο που λύνουμε ένα πρόβλημα, το πώς θα φτιάξουν μόνοι τους ένα πρόγραμμα να γυμναστούν, άρα μιλάμε για τη δια βίου άσκηση. Είναι πράγματα, τα οποία θα εφαρμόσουν για να έχουν μία καλή ποιότητα ζωής γενικότερα μεθαύριο ως ενήλικοι άνθρωποι. Όχι, δεν απευθύνεται στις γνώσεις ως ακαδημαϊκές σπουδές, απευθύνεται γενικότερα στο να κάνουν τη ζωή τους καλύτερη, τόσο στον κινητικό τομέα που αφορά τη φυσική αγωγή, όσο και στον ψυχολογικό, όσο στο θέμα δεξιοτήτων ζωής...».

Ερ. 5: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ;

Οι περισσότεροι συνεντευξιαζόμενοι (Γ1,Γ3,Γ5,Γ6,Γ7) θεωρούν πως έχει γίνει επιφανειακή αναφορά των ΤΠΕ και πως είναι δύσκολη η εφαρμογή αυτών στο συγκεκριμένο μάθημα καθώς θεωρούν περιφερειακές τις ΤΠΕ σε αυτό. Ενδεικτικά:

Γ3 : «Όχι ικανοποιητικά, αν και παρατηρείται μεγαλύτερη εισαγωγή σε σχέση με το ισχύον πρόγραμμα. Παροτρύνει για χρήση τους...».

Γ4: «...αυτό μπορεί να γίνει συμπληρωματικά... Έτσι μόνο μπορούν να περπατήσουν οι τεχνολογίες, συμπληρωματικά και όχι να είναι αυτούσιες σαν καθημερινό μάθημα. Δηλαδή, είναι αυτό που λέμε η blended μάθηση, η μικτή μάθηση...».

Γ5: «Επειδή είναι η φάση του μαθήματος τέτοια, θεωρώ σε μέτριο επίπεδο την ενσωματώνει».

Γ6: «Το έχει ενσωματώσει σίγουρα, δεν μπορούμε να το εφαρμόσουμε όμως».

Γ7: «Εντάξει, υπάρχει αναφορά για τη χρήση των ΤΠΕ, δεν είναι όμως ο στόχος του μαθήματος».

Ο Γ2 αναφέρεται στην εξ αποστάσεως διδασκαλία που έγινε υπό τις συνθήκες της καραντίνας μέσω της e-class και σε ορισμένα projects που εφαρμόστηκαν.

Γ2: «Ακόμη φέτος δεν έχουμε ξεκινήσει. Πέρσι χρησιμοποιήσαμε το e-class (..) βασικά αυτό περισσότερο. Κάποια (..) στο εργαστήριο του σχολείου με τους προτζέκτορες και τους βιντεοπροβολείς και τους Η/Υ. Όσον αφορά κάποια τεστ, κάποια παιχνίδια μέσα από τις εφαρμογές που υπάρχουν(...)».

Ο Γ8 ωστόσο σε αντίθεση με τους υπόλοιπους κρίνει πως τις ενσωματώνει λόγω της φύσης των στόχων και πως παρέχεται η ελευθερία του εκπαιδευτικού για χρήση ΤΠΕ.

Γ8: «Από τη στιγμή που έχει στον σκοπό την κατανόηση εννοιών, επιστημών και γνώσεων δίνει και τη δυνατότητα να υπάρξει και χρήση των ΤΠΕ προκειμένου οι μαθητές να έρθουν με πιο κατανοητό τρόπο σε επαφή με θεωρητικές έννοιες... Τώρα πλέον μέσα και από το ΑΠΣ είναι ανοικτός ο δρόμος να τις χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός και να τις ενσωματώσει στην πρακτική του».

Ερ. 6: Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους;

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (Γ1,Γ2,Γ3,Γ5,Γ6,Γ8) θεωρούν πως υπάρχουν και τα 3 παραπάνω στοιχεία, δίνοντας έμφαση στην αυτενέργεια που παρέχεται στον εκπαιδευτικό να προσαρμόζει το πρόγραμμα στα δεδομένα της τάξης του.

Ενδιαφέρον, επίσης, παρουσιάζει η απάντηση του Γ4, τον οποίον βρίσκουν σύμφωνο όλα τα παραπάνω στοιχεία σε θεωρητικό επίπεδο, ωστόσο θεωρεί ότι πολλά από αυτά

θα είναι δύσκολο να εφαρμοστούν σε πρακτικό επίπεδο, λόγω έλλειψης υλικοτεχνικών υποδομών:

Γ4: *«Εντάξει μπορεί να γίνει αυτό, είναι συμπεριληπτικό το μάθημα, το θέμα είναι όμως ότι θέλει λίγο χρόνο να γίνει αυτό... Σου δίνει το δικαίωμα το αναλυτικό ΠΣ, απλά δεν ξέρω στην πράξη αν είναι εύκολο να γίνει, γιατί δεν έχουμε και τα μέσα στα σχολεία... Ας πούμε εμείς στο σχολείο μου έχουμε 1 γυμναστήριο και είμαστε 5 γυμναστές μέσα. Πείτε μου πως να κάνω μάθημα... Εδώ υπάρχει η δυσκολία να κάνουμε αυτά που λέμε. Ναι συμπερίληψη, το καταλαβαίνω και θα 'θελα πάρα πολύ κάποια παιδιά που δεν τους αρέσουν κάποια πράγματα να κάνουν κάτι άλλο. Πως όμως; Θέλουμε χώρους και υλικά, τα οποία δεν έχουν τα ελληνικά σχολεία...».*

Ο Γ7 διακρίνει, επίσης, την αυτενέργεια και την προσαρμοστικότητα, αμφιβάλλει, όμως, για την κάλυψη των μαθητών με ιδιαίτερες ανάγκες ή από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, κάνοντας αναφορά στην ειδική φυσική αγωγή:

Γ7: *«Ναι, οι 1&2 πιστεύω ότι (...) προσπαθούν να καλύψουν τους στόχους με τα νέα ΠΣ... Δεν είμαι βέβαιος αν γίνεται αναφορά στο 3. Ίσως κάποια σημεία γίνεται, όμως δεν είναι μόνο στη ΦΑ αυτό, υπάρχει και η ειδική ΦΑ που δεν την αναφέρει καθόλου...».*

Ερ. 7α: Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά. Κατά πόσο είναι ορατά καθένα από αυτά; :1.Εστίαση στην ανάπτυξη ποικίλων μορφών γνωστικών εννοιών και δεξιοτήτων (διαχείριση άγχους, επίλυση προβλημάτων κ.α.) με βάση τις αρχές της Παιδαγωγικής και της Ψυχολογίας.

Οι Γ1,Γ2,Γ7 θεωρούν ότι δε βγαίνει τόσο έντονα από το νέο ΠΣ, αλλά μπορεί να προκύψει στον εκπαιδευτικό μέσα από τις δραστηριότητες.

Αντίθετα, οι Γ3,Γ5 διακρίνουν ρητή αναφορά σε αυτό το χαρακτηριστικό στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, στα προτεινόμενα σενάρια και τους στόχους.

Οι Γ4,Γ6,Γ8 επίσης διακρίνουν αναφορά στο ΠΣ, όμως δυσκολεύονται στην εφαρμογή του και θεωρούν πως χρειάζεται χρόνος για να μπορέσουν οι εκπαιδευτικοί να «περάσουν» αυτά τα μηνύματα στους μαθητές.

Γ4: «...Ναι, είναι έτσι, εντάξει (...). Είναι η θεωρία που απέχει από την πράξη. Εγώ πιστεύω ότι τα ΠΣ έχουν όλη την καλή διάθεση και προαίρεση να δώσουν κάτι καινούργιο, το θέμα είναι πως θα δώσουμε στο παιδί να καταλάβει ότι η ΦΑ καταπολεμά το άγχος. Αυτό προσπαθούμε να περάσουμε στα παιδιά, ότι να καθόμαστε δε βοηθάει...».

Γ8: «Πάλι στον σχεδιασμό του υπάρχει μνεία για αυτό και (...) εντάσσεται μέσα στους στόχους και στο περιεχόμενο του ΠΣ. Τώρα στην πράξη θέλει λίγο χρόνο και καλές πρακτικές σαν παραδείγματα ώστε να εξελιχθούν μετά από τους εκπαιδευτικούς στο περιβάλλον καθενός. Δηλαδή έχει κάποια σημεία σαν ΠΣ, τα οποία θεωρητικά είναι ενδιαφέροντα και έχουν αξία, δεν ξέρω όμως στην πράξη πόσο εύκολα μπορούν να εφαρμοστούν και να μετασχηματιστούν σε συγκεκριμένα μετρήσιμα αποτελέσματα. Αυτό είναι ένα από τα δύσκολα σημεία».

Ερ. 7β: Εμπλοκή μαθητών στη διερεύνηση θεμάτων σχετικών με τις νέες τεχνολογίες και τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές μεταβολές μέσω κινητικών/αθλητικών δραστηριοτήτων και των διδακτικών προσεγγίσεων.

Οι Γ2,Γ5,Γ7 δε διακρίνουν το παραπάνω χαρακτηριστικό. Μάλιστα, ο Γ7 αναφέρει πως «ξεφεύγουμε από τον στόχο».

Οι Γ1,Γ4,Γ6 θεωρούν ότι η υλοποίηση αυτού του χαρακτηριστικού είναι περισσότερο στην ευχέρεια του εκάστοτε καθηγητή, εφόσον το πρόγραμμα παρέχει την ελευθερία αυτή.

Γ6: «Ισχύει σε μικρότερο βαθμό, ισχύει. Μέσω της τεχνολογίας μπορούν να εξερευνήσουν, δηλαδή, ας πούμε όταν βάλεις ένα βηματόμετρο και ταυτόχρονα μπορείς να καταγράψεις και μια διαδρομή που μπορείς να κάνεις σε χλμ, να μετρήσεις τους σφυγμούς σου (...) ».

Ο Γ3 το διακρίνει σε διάφορα σημεία ως απλή αναφορά.

Τέλος, Γ8 κρίνει πως μπορεί να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, καθώς υπάρχει πλέον μια κουλτούρα γύρω από την ψηφιακή μάθηση.

Ερ. 7γ: Δραστηριότητες που προάγουν τις αξίες δικαίου, σεβασμού των δύο φύλων και διαπολιτισμικής κατανόησης κατά τη διάρκεια του μαθήματος της ΦΑ.

Ο Γ1 θεωρεί πως δεν είναι ιδιαίτερα διακριτό το παραπάνω στοιχείο, υπάρχει, όμως, η δυνατότητα εισαγωγής του μέσα από δραστηριότητες από το συναισθηματικό και κοινωνικό πεδίο.

Γ1: «...δε βγαίνει πολύ έντονα από το πρόγραμμα, όμως υπάρχει πεδίο όπως προανέφερα το συναισθηματικό και κοινωνικό πεδίο που μπορείς να εντάξεις πράγματα που να αντιμετωπίζουν και να επιτύχουν στον στόχο που αναφέρατε...».

Έξι εκπαιδευτικοί (Γ2,Γ3,Γ4,Γ5,Γ6,Γ7) διακρίνουν το στοιχείο αυτό στο νέο αναλυτικό πρόγραμμα, κυρίως στα σενάρια που περιλαμβάνει.

Γ3: «Έχουν και προτεινόμενες δραστηριότητες που το προωθούν αυτό. Δίνουν βάση και στην πολυπολιτισμικότητα, συμπερίληψη, αποδοχή. Θεωρώ υπάρχουν αρκετά στοιχεία και καλύπτουν επαρκώς το θέμα».

Γ7: «Ναι, σε ένα κομμάτι πχ από τους χορούς είναι ένα μέσο που τονίζει το χαρακτηριστικό αυτό, θα μπορούσαμε να πούμε πως ναι...».

Τέλος, ο Γ8 θεωρεί πως είναι στη φύση του μαθήματος, συγκεκριμένα στο ηθικό και συμπεριφορικό κεφάλαιο.

Γ8: «Αυτό νομίζω είναι έτσι κι αλλιώς στην καρδιά του αθλητισμού... Υπάρχει ξεκάθαρος χώρος για την ανάπτυξη αξιών σε ηθικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο».

Ερ. 8: Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας;

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες (Γ1,Γ2,Γ3,Γ4,Γ5,Γ6) απάντησαν πως τους βοηθά το νέο ΠΣ.

Γ1: «Πάρα πολύ πιστεύω θα με βοηθήσει, γιατί έχει συγκεκριμένους σκοπούς... προτείνει και στόχους που μπορούμε να συμμετέχουμε, ..., οπότε ναι διευκολύνει πάρα πολύ σε σχέση με ένα τυπικό βιβλίο που σου δίνει την κλασική θεωρία και εσύ πρέπει να την αναπτύξεις. Θεωρώ ότι είναι πιο στοχευμένο».

Γ3: «Αρκετά, γιατί υπάρχουν τα προτεινόμενα σενάρια, τα οποία μπορούν να καλύψουν όλον τον ετήσιο προγραμματισμό και μάλιστα είναι οργανωμένα σε πεδία που καλύπτουν όλους τους στόχους της ΦΑ».

Γ4: «...Μέσω των αθλημάτων κοιτάς να περάσεις άλλα πράγματα, στόχους, την υγεία. Ο σκοπός δεν είναι να μάθουν τα παιδιά τα αθλήματα, αλλά μέσα από τα αθλήματα να περνάς άλλα πράγματα...».

Ο Γ8 το αξιολογεί και αυτός ως χρήσιμο εργαλείο, κρίνοντας πως χρειάζεται επικέντρωση στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

Γ8: «Θα είναι χρήσιμο εργαλείο. Όμως θα πρέπει να υπάρξει επικέντρωση στα πμα έτσι ώστε να υπάρχει μια κοινή προσέγγιση, επειδή ανοίγεται σε πάρα πολλά πράγματα υπάρχει ο κίνδυνος στην πράξη να καταστεί ασαφές...».

Ο Γ7 παραθέτει τον προβληματισμό του κυρίως για τη Γ' Λυκείου, ενώ θεωρεί πως εκκινώντας από το Γυμνάσιο με το νέο πρόγραμμα, θα υπάρχουν στο Λύκειο τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Γ7: «...Δεν ξέρω κατά πόσο θα βοηθήσει τη Γ Λυκείου. Θεωρώ πως δε θα τη βοηθήσει καθόλου... Στην Α&Β Λυκείου μπορούμε να προσφέρουμε με το νέο πρόγραμμα με την προϋπόθεση ότι τα παιδιά θα έχουν δουλέψει το ίδιο ΠΣ στο Γυμνάσιο...».

2^{ος} Ερευνητικός Άξονας: Απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής σε ειδικότερα σημεία στο νέο πρόγραμμα σπουδών.

Ερ. 9α: Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ.;

Υπάρχει καθολική συμφωνία στη σαφήνεια των ΠΜΑ.

Γ1: «Νομίζω είναι αρκετά στοχευμένα στα κομμάτια που προσδιορίζουν, δηλαδή υπάρχουν προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο κινητικό πεδίο, ενδεικτικά αναφέρουν κάποια πράγματα και νομίζω είναι αρκετά στοχευμένα».

Γ3: «Θεωρώ έχει γίνει πολύ καλή δουλειά, γιατί έχουν εντάξει πίνακες με πμα και μάλιστα την απόκτηση σύγχρονων γνώσεων και δεξιοτήτων του 21ου αιώνα σε αντιστοίχιση με ενδεικτικές δραστηριότητες για καθένα από τα πμα. Συν τις δραστηριότητες που υλοποιούνται μέσω των προτεινόμενων σεναρίων».

Ο Γ2, ωστόσο, αναφέρει πως θα ήθελε να είναι λιγότερα και πιο απλά διατυπωμένα.

Γ2: *«Θα μπορούσαν να είναι πιο απλά. Λιγότερα, σαφέστερα, πιο απλά ώστε να μπορούν να εφαρμόζονται και να ξεκαθαρίζουμε κι εμείς τι θέλουμε και να μπορούμε να τα εφαρμόσουμε».*

Ερ. 9β: Πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος;

Όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν πως τα ΠΜΑ εκτός από σαφή είναι και αρκετά βοηθητικά στην οργάνωση της διδασκαλίας.

Ερ. 10: Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

Οι πέντε συμμετέχοντες (Γ1,Γ4,Γ5,Γ6,Γ8) κρίνουν ενδιαφέρον το περιεχόμενο του νέου ΠΣ, χρειάζεται, όμως, να εφαρμοσθεί από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, προκειμένου να έχει τον επιθυμητό αντίκτυπο στους μαθητές.

Ο Γ2 θεωρεί πως το νέο ΠΣ παρέχει τη δυνατότητα στους μαθητές να αγαπήσουν τον αθλητισμό μέσω της ποικιλίας του.

Γ2: *«Έχει πολλές πλευρές (...) της ανθρώπινης κίνησης και της ψυχολογικής προετοιμασίας των μαθητών για (...), ώστε να τους εμπεδωθεί, τέλος πάντων, η αγάπη στον αθλητισμό».*

Ο Γ3, εστιάζοντας περισσότερο την απάντησή του στο ζητούμενο του ερωτήματος, κρίνει κατάλληλο το περιεχόμενο του νέου ΠΣ ως προς το γνωστικό επίπεδο και την ηλικία των μαθητών και επιστημονικά έγκυρο.

Γ3: *«Με βάση το ισχύον των προηγούμενων βαθμίδων έχει και επιστημονική εγκυρότητα και καταλληλότητα της ύλης ανάλογα με το γνωστικό επίπεδο και την ηλικία των μαθητών».*

Ερ. 11: Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη;

Ο Γ1 θεωρεί πως δεν υπάρχουν μεγάλες διαφορές ως προς τη διάρθρωση του υφιστάμενου προγράμματος.

Οι Γ2,Γ4,Γ6 θεωρούν πως μπορεί να εφαρμοσθεί με μεγαλύτερη επιτυχία στην Α&Β Λυκείου, ενώ στους μαθητές της Γ Λυκείου με λιγότερη, λόγω των πανελλαδικών εξετάσεων. Ωστόσο, μπορεί να υπάρξει αποτελεσματικότητα υπό την προϋπόθεση ότι δουλεύεται το πρόγραμμα συστηματικά και από τον ίδιο εκπαιδευτικό από την Α-Γ

Λυκείου. Ο Γ6 αναφέρεται ξανά στα ζητήματα υλικοτεχνικής υποδομής που αντιμετωπίζουν τα περισσότερα σχολεία.

Ο Γ3 θεωρεί πως τα 4 πεδία καλύπτουν όλο το εύρος γνώσεων και δεξιοτήτων που επιδιώκει η ΦΑ στο Λύκειο.

Ο Γ5 κρίνει χρήσιμη την ύπαρξη καλών πρακτικών και προτύπων διδασκαλίας.

Ο Γ7 πιστεύει πως είναι δομημένο και πως υπάρχει μια συνέχεια από την προηγούμενη βαθμίδα.

Ο Γ8, τέλος, θεωρεί πως η συγκεκριμένη οργάνωση βοηθάει σε ένα «νοικοκύρεμα» και στο να γίνει ένας πιο επαγγελματικός σχεδιασμός.

Ερ. 12: Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ);

Πέντε από τους συμμετέχοντες (Γ1,Γ2,Γ3,Γ4,Γ5) θεωρούν πως το νέο ΠΣ πράγματι απαντά στις συνθήκες αυτές.

Ο Γ6 θεωρεί πως υπάρχουν αυτά τα στοιχεία στο νέο ΠΣ, όμως δεν είναι εφικτή η εφαρμογή τους. Κρίνει περισσότερο σκόπιμη τη φυσική δραστηριότητα, κυρίως στην Γ' Λυκείου.

Γ6: *«Το ΠΣ καλά τα λέει (...) Δεν μπορούμε να το εφαρμόσουμε βρε παιδιά! Μένουμε πολύ πίσω, οι συνθήκες στα ελληνικά σχολεία είναι πολύ πίσω στο μάθημα της ΦΑ... Ναι, στη θεωρία είναι πάρα πολύ ωραία.. τα παιδιά όταν έρχονται στη Γ' Λυκείου εγώ κοιτάζω πώς θα τα τεντώσω, πώς θα τα ξεπιάσω, γιατί είναι πιασμένα από την καρέκλα που πονάει η πλάτη τους, η μέση τους, θέλουν να ξεδώσουν, θέλουν να παίξουν...».*

Ο Γ7 δε διακρίνει αυτό το χαρακτηριστικό και θεωρεί πως δεν είναι αυτός ο στόχος της ΦΑ. Από τις απαντήσεις του φαίνεται να συμφωνεί με τον Γ6 ως προς το κινητικό κομμάτι.

Γ7: *«Δε νομίζω ότι απαντά. Ήταν και πριν μια ερώτηση παρόμοια. Δεν ξέρω αν είχαν τέτοιο στόχο οι επόπτες του προγράμματος. Και πάλι θα πω ότι δεν είναι ο στόχος της ΦΑ αυτός».*

Ο Γ8 διακρίνει πως κινείται μέσα στο σύγχρονο πλαίσιο, ωστόσο δεν καλύπτει όλα τα στοιχεία. Τονίζει ως θετικό ότι το πρόγραμμα δεν περιορίζει τον εκπαιδευτικό, με αποτέλεσμα να μπορεί ο ίδιος να καλύψει κάποιον στόχο με τον τρόπο που επιθυμεί ο ίδιος.

Γ8: *«Είναι μέσα στο σύγχρονο πλαίσιο, δεν μπορώ να ισχυριστώ ότι τα καλύπτει όλα, αλλά το θετικό είναι ότι δεν είναι περιοριστικό σαν πρόγραμμα και το περιεχόμενό του είναι ενδεικτικό, δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό σε σχέση με τα συγκεκριμένα θεματικά πεδία να κινηθεί και να εμπλουτίσει το περιεχόμενο με δραστηριότητες που να ικανοποιούν του σκοπούς ανά θεματικό πεδίο».*

Ερ. 13α: Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος;

Ο Γ1 θεωρεί πως λόγω του ότι δεν είναι πανελλαδικώς εξεταζόμενο μάθημα η ΦΑ, δεν έχει σταθερή ύλη.

Γ1: *«Κοιτάζτε, όσον αφορά το δικό μας μάθημα, δεν έχει σταθερή ύλη που πρέπει να διδαχθεί. Το δικό μας πρόγραμμα είναι αρκετά ελεύθερο, επειδή επιδιώκει τη συμμετοχή του μαθητή, επειδή επιδιώκει ο μαθητής να ψάχνει ο ίδιος και να βρίσκει απαντήσεις σε πολλά πράγματα... Εγώ έχω την ευχέρεια να το κάνω, γιατί δεν είναι πανελλαδικώς εξεταζόμενο μάθημα, οπότε μπορώ να αφιερώσω χρόνο σε τέτοιες δραστηριότητες, ώστε οι μαθητές να ψάχνουν από μόνοι τους και να βρίσκουν την απάντηση...».*

Οι Γ2, Γ3, Γ5, Γ7 θεωρούν επαρκή τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο. Ο Γ7 κρίνει πολλές τις 24 ώρες για τη Γ' Λυκείου.

Αντίθετα, οι Γ4, Γ6, Γ8 κρίνουν ανεπαρκή τον χρόνο. Ο Γ6 θεωρεί ότι χάνεται χρόνος από τον κινητικό τομέα, λόγω του χαρτοφυλακίου. Ο Γ8 κρίνει πως ο συμπεριφορικός τομέας χρειάζεται περισσότερες από 2 ώρες για να έχει αποτέλεσμα.

Γ6: *«Το πρόγραμμα της ΦΑ δίνει μεγάλη έμφαση στο να καταγράψουν τα παιδιά συναισθήματα, να κάνουν τη διδασκαλία παρατηρώντας ο ένας τον άλλο, να βγάλουν ιδέες, παιχνίδια, τα οποία όμως ζητάω να καταγραφούν. Αυτό είναι ανεφάρμοστο... δίνοντας κι άλλον χρόνο στην καταγραφή πραγμάτων, σημαίνει ότι χάνω χρόνο από τον κινητικό μου τομέα και δεν το θέλω τόσο».*

Γ8: «Εδώ εφόσον ο πιο σημαντικός σκοπός είναι ο συμπεριφορικός, ο χρόνος δεν είναι τόσοσ πολύς γιατί δεν μπορεί να καλύψει την επάρκεια και των 4 στόχων της ΦΑ και πολύ περισσότερο να δημιουργήσει σταθερές στάσεις και συμπεριφορές... 2 ώρες μέσα στο σχολείο δεν είναι επαρκής χρόνος».

Ερ. 13β: Θα αλλάζατε κάτι ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;

Οι Γ1,Γ2,Γ4 δε θα άλλαζαν. Ο Γ4 θα ήθελε περισσότερες ώρες στην Α & Β Λυκείου.

Ο Γ5 θα προσπαθούσε να καταστήσει ευκολότερη την αναζήτηση διδακτικών σεναρίων.

Ο Γ6 δε θα άλλαζε κάτι. Θα είχε απλώς λιγότερες απαιτήσεις όσον αφορά την εφαρμογή ΤΠΕ.

Ο Γ7 θα ήθελε λιγότερη θεωρητική γνώση και περισσότερες, νέες κινητικές δραστηριότητες.

Γ7: «Θα ψαχνόμουν περισσότερο όχι προς τη θεωρητική γνώση, περισσότερο προς την κινητική δραστηριότητα. Δηλαδή να εμπλουτίσουμε το περιεχόμενο με νέες δραστηριότητες, υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες, καινούργια, τροποποιημένα παιχνίδια, τα οποία θα μπορούσαν να κινητοποιήσουν περισσότερο το ενδιαφέρον των μαθητών...».

Ερ. 14: Θα αλλάζατε κάτι ως προς τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων;

Ως προς την ερώτηση αυτή ο κάθε συμμετέχων εκπαιδευτικός είχε μια διαφορετική προσέγγιση προτάσεων. Συγκεκριμένα,

Ο Γ1 θα πρόσθετε περισσότερες δραστηριότητες με χρήση ΤΠΕ.

Ο Γ2 θα αφαιρούσε κάτι για να γίνει πιο απλή και εφαρμόσιμη η ύλη.

Ο Γ3 κρίνει ότι δε γίνεται επαρκής αναφορά στη στρατηγική λήψης αποφάσεων. Επίσης, θα ήθελε να έχει συζητηθεί περισσότερο η συσχέτιση του νέου ΠΣ με πιο σύγχρονα δεοντολογικά μοντέλα και την ηθική εφαρμογή της ΦΑ.

Ο Γ4 δε θα άλλαζε κάτι. Θεωρεί δύσκολη την εφαρμογή του συμπεριφορικού τομέα.

Οι Γ5&Γ8 θα έκαναν ευκολότερη την αναζήτηση σεναρίων για να ανατρέχουν οι εκπαιδευτικοί και να εξελίσσουν τις δραστηριότητές τους. Ο Γ8 προσθέτει τη σύνδεση των πινάκων των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων με τους στόχους.

Ο Γ6 θα αφαιρούσε τις καρτέλες καταγραφής των μαθητών.

Ο Γ7 θα αναζητούσε τις ανάγκες των μαθητών μέσω ερωτηματολογίων ή φορμών καταγραφής και θα έδινε περισσότερη βαρύτητα στην κινητική δραστηριότητα, καθώς θεωρεί πως εκεί είναι το έλλειμα.

Ερ 15: Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική ισχυριζόμενοι ότι: «Τα ΠΣ προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση;

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί (Γ1,Γ3,Γ5,Γ6,Γ7) θεωρούν ότι πράγματι διαπνέεται από αυτήν τη μαθητοκεντρική λογική. Ενδεικτικά:

Γ6: *«Ναι την έχει, ναι. Βάζει τον μαθητή στο επίκεντρο. Μιλάει για τις δικές του ανάγκες και τις δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσει με στόχο τη δια βίου άσκηση μιας και μιλάμε για ΦΑ, για τα προβλήματα που καλείται να λύσει γενικότερα, δηλαδή για δεξιότητες ζωής...».*

Γ7: *«Ναι, ισχύει, υπάρχει αυτή η προσέγγιση. Σε όλα τα διδακτικά σενάρια υπάρχει η συνεργατική μάθηση. Περισσότερο συνεργασία και καθοδηγούμενη ανακάλυψη...».*

Οι Γ2,Γ4,Γ8, επίσης, συμφωνούν ότι υπάρχουν όλα αυτά τα στοιχεία μέσα στο νέο ΠΣ, προβληματίζονται όμως για το κατά πόσο είναι εφικτή η εφαρμογή τους στα ελληνικά δεδομένα.

Γ8: *«Ναι, στη θεωρία του διαπνέεται, βέβαια έχει εντάξει όλες τις μαθητοκεντρικές διδακτικές μεθόδους που σε ρεαλιστικό περιβάλλον προαυλίου θα υπάρξουν δυσκολίες στην εφαρμογή συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και ίσως πρέπει να γίνει μια επιλογή από τις κάποιες μαθητοκεντρικές μεθόδους...».*

Ερ. 16: Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας;

Όλοι οι γυμναστές συμφώνησαν με την παραπάνω μαθητοκεντρική λογική, με ορισμένες προσθήσεις. Ο Γ2 αναφέρει πως οι δυσκολίες κάποιες φορές ακυρώνουν το ίδιο το πρόγραμμα. Ο Γ7 προσθέτει πως αυτό χρειάζεται να εφαρμόζεται από τις πρώτες βαθμίδες, ώστε να έχουν αναπτύξει οι μαθητές στο Λύκειο πνεύμα συνεργασίας. Ο Γ8 ισχυρίζεται ότι το μάθημα είναι από τη φύση του μαθητοκεντρικό,

με τη διαφορά ότι κάποτε η μέθοδος ήταν δασκαλοκεντρική και πλέον υπάρχει καλύτερη ενημέρωση στο ΠΣ και μια κωδικοποίηση των διδακτικών μεθόδων.

3^{ος} Ερευνητικός Άξονας: Βαθμός εφαρμοσιμότητας του νέου προγράμματος σπουδών και προτάσεις για πιθανή βελτίωσή του.

Ερ. 17: Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο ΠΣ;

Ο Γ1 διέκρινε θετικότητα από τους συναδέλφους απέναντι στο πρόγραμμα, καθώς παρέχεται στους εκπαιδευτικούς ελευθερία κίνησης και αυτενέργειας.

Οι Γ2,Γ7,Γ8 έχουν μια επιφυλακτική θετικότητα λόγω άγνοιας (Γ2), λόγω του ότι δεν έχει εφαρμοσθεί αρκετό χρόνο (Γ7), ενώ ο Γ8 αναφέρεται στην παγιωμένη κουλτούρα που υπάρχει σε εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς συνδυαστικά με τις ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή.

Γ8: *«Ένας προβληματισμός είναι ότι υπάρχει μια κουλτούρα διαμορφωμένη, η οποία θα πάρει καιρό να αλλάξει για τους μαθητές και τους γονείς. Το μεγάλο πρόβλημα που όλοι εντοπίζουν είναι ότι προκειμένου να κάνεις καινούργια πράγματα χρειάζεσαι υποδομές και χρηματοδότηση, η οποία δεν είναι πολύ υψηλή...Κατά τα άλλα όλοι το βλέπουν σαν μια θετική εξέλιξη, αλλά με αυτά τα αγκαθάρια σε σχέση με την εφαρμογή του».*

Ορισμένοι θεωρούν ότι οι περισσότεροι γυμναστές και μάλιστα οι γηραιότεροι (Γ5) και των ΓΕΛ (Γ6) θα το αντιμετωπίσουν αρνητικά.

Ο Γ3, τέλος, αναφέρει πως υπάρχουν προσδοκίες βελτίωσής του από τους εκπαιδευτικούς.

Ερ. 18: Λαμβάνοντας υπόψη την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες;

Ο Γ1 θεωρεί πως μπορούν να ανακύψουν δυσκολίες όσον αφορά την αξιολόγηση και τον φάκελο (portfolio) των μαθητών, κυρίως στην Γ' Λυκείου.

Ο Γ3 θεωρεί πως οι λιγότερο ενημερωμένοι, ενδεχομένως αντιμετωπίσουν ζητήματα στη διδακτική προσέγγιση και μεθοδολογία, καθώς θεωρεί πως το «άλμα» αυτό ήταν μεγάλο.

Ωστόσο, οι περισσότεροι (Γ2,Γ4,Γ5,Γ6,Γ7Γ8) θεωρούν πως μπορούν να ανακύψουν δυσκολίες λόγω έλλειψης υλικών.

Ορισμένες πρόσθετες πιθανές δυσκολίες που εκφράζονται είναι ο χρόνος που χρειάζονται οι μαθητές για αλλαγή φιλοσοφίας και συμπεριφοράς (Γ4,Γ6,Γ8), ενώ ο Γ8 αναφέρει την προσθήκη ενότητας με δραστηριότητες και σεναρία, ώστε να γίνει

αποτελεσματικότερα η δουλειά των εκπαιδευτικών. Οι Γ2 και Γ5 κάνουν λόγο, επίσης, για μεγαλύτερο έλεγχο-αξιολόγηση των εκπαιδευτικών για την πιστή τήρηση του προγράμματος. Τέλος, ο Γ7 αναφέρεται στις αστάθειες των εκπαιδευτικών και στην επιμόρφωσή τους.

Γ5: «*Η δυσκολία που θεωρώ πως είναι πιθανό να ανακύψει είναι η μη συμμετοχή των καθηγητών, ώστε να μην αγκαλιάσουν το πρόγραμμα. Γι αυτό νομίζω ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος έλεγχος στην πορεία, ώστε να είναι με κάποιον τρόπο πιο πιστή η τήρηση του νέου ΑΠ από τους γυμναστές... χρειάζεται βελτίωση των υλικών συνθηκών με διάθεση χρημάτων*».

Γ7: «*Τεράστιες δυσκολίες. Υποτίθεται στο πρότυπα και πειραματικά σχολεία έχουμε κάποιες συνθήκες καλύτερες, αυτό δεν είναι αληθές. Αθλητικό υλικό δε μας παρέχεται από πουθενά, τουλάχιστον για την εφαρμογή του νέου ΠΣ θα έπρεπε να υπάρχει και μια τέτοια μέριμνα... Δυσκολίες υπάρχουν παντού με τους εκπαιδευτικούς, τα κενά, τους εκπαιδευτικούς που μετακινούνται κάθε χρόνο σε διαφορετικό σχολείο. Το αν θα επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί στο νέο ΠΣ είναι ένα ζητούμενο... Η επιμόρφωση γίνεται με βάση το τι χρήματα δίνονται από το ΕΣΠΑ και όχι αν θα καλυφθούν όλοι οι εκπαιδευτικοί...*».

Ερ. 19α: Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες του που εντοπίσατε;

Σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν στην έλλειψη υλικών και χώρων με αποτέλεσμα να καθίσταται αδύνατη η εφαρμογή της αξιολόγησης των μαθητών από τους ιδίους, αλλά και η εφαρμογή των νέων προτεινόμενων δραστηριοτήτων. Αναφορά έγινε, επίσης, και στον χρόνο που δίνεται για τα σενάρια, καθώς τα ελληνικά δημόσια σχολεία απευθύνονται σε περισσότερους μαθητές.

Γ1: «*Υπήρχαν εκπαιδευτικά σενάρια στον οδηγό που δεν μπορούσαν να υλοποιηθούν καθόλου... Κατ' αρχήν ήταν στον χρόνο εφαρμογής. Όταν το σενάριο έχει 5 ασκήσεις και έχεις 45', μία διδακτική ώρα και η κάθε άσκηση παίρνει 10-15', γιατί δε μιλάς σε 3-5 μαθητές, μιλάς σε 24 μαθητές για να τους βάλεις, να τους φτιάξεις και να κάνουν την άσκηση (...) Ενώ αυτός που έχει φτιάξει το σενάριο έλεγε ας πούμε ότι θα χρειαστούν 10' εμείς κάναμε 15-20' ...*».

Γ2: «*Αδυναμίες είναι όλες οι προηγούμενες συνθήκες, οι προηγούμενες εφαρμογές, η προηγούμενη εφαρμογή του μαθήματος γενικά στη ΦΑ... - Απλώς θα μπορούσε να είναι λίγο πιο απλό και γενικά έχει πολλές έννοιες, πολλούς ορισμούς, πολλές κατευθύνσεις, πολλούς στόχους, πολλούς σκοπούς. Έχουμε χαθεί λίγο μέσα, έπρεπε να*

γυρίσουμε πίσω, να ξανακοιτάμε, να ξαναπροχωράμε, να «τι λέει εδώ;» να ξαναγυρίσουμε πίσω, «ποιος στόχος είναι αυτός, σε ποιον τομέα είμαστε τώρα, σε ποια τάξη είμαστε τώρα;». Δηλαδή, δεν είναι αυτό το πρόβλημα, είναι η εφαρμογή του».

Γ3: «Μια δυσκολία που αποτυπώθηκε και στο ισχύον πρόγραμμα είναι μια εμμονή σε αποτύπωση σε καρτέλες καταγραφής αξιολόγησης. Αυτή ήταν προβληματική στην εφαρμογή της στην πλειοψηφία των υπαρχόντων των εξωτερικών χώρων. Αντιλαμβάνομαι τη χρησιμότητα, απαιτούνται όμως κάποιες προϋποθέσεις, δλδ κλειστό γυμναστήριο, προφυλαγμένο χώρο από καιρικές συνθήκες... σε έναν οριοθετημένο χώρο να ζητήσεις από τα παιδιά να τοποθετηθούν προκειμένου να δηλώσουν βαθμό συμφωνίας για μια δραστηριότητα από λίγο έως πολύ. Είναι τρόποι που μπορούν να αντικαταστήσουν τις καρτέλες πολύ γρήγορα και περιεκτικά. Ένα άλλο σημείο, κάποια σενάρια προϋποθέτουν άλλου επιπέδου υλικοτεχνική υποδομή, δλδ μπορεί να προτείνει για ένα νέο μάθημα να έχεις 10/15 ζευγάρια ρακετών που δεν τα βρίσκεις διαθέσιμα στα σχολεία».

Γ4: «...Αλλαγή νοοτροπίας και υλικοτεχνική υποδομή, γιατί αυτά τα προγράμματα θέλουν αρκετά υλικά και αρκετούς χώρους».

Γ5: «Η πιο σημαντική δυσκολία ήταν ότι δεν μπορούσα να εισάγω καινοτομίες που απαιτούσαν την αγορά νέων υλικών, δεν μπορούσα να διδάξω μπατμιντον. Δλδ οι περισσότερες δυσκολίες αφορούσαν τους οικονομικούς περιορισμούς από τη σχολική επιτροπή».

Γ6: «Για το επίπεδο και τη νοοτροπία των ελληνικών, δημοσίων σχολείων, υπάρχουν οι απαιτήσεις του προγράμματος, τα ΠΜΑ είναι υψηλά. Πρέπει να χαμηλώσουμε τον πήχη».

Γ7: «Είναι ένα ζητούμενο, οι μέρες & ώρες της επιμόρφωσης, οι οποίες είναι εκτός σχολικού ωραρίου. Ένα άλλο ζητούμενο είναι η ίδια η πλατφόρμα της teams, η οποία είναι δύσχρηστη, ακόμα και σε έμπειρους εκπαιδευτικούς σε τεχνολογίες... Η εφαρμογή είχε δυσκολίες. Είναι δύσκολο να εφαρμοσθεί στην Γ' Λυκείου. Στην Α & Β ' θα γίνει προσπάθεια στον βαθμό που μπορεί να εφαρμοσθεί. Και θα δούμε. Εκ του αποτελέσματος θα κριθεί αυτό».

Γ8: «Έχει υιοθετήσει στα προτεινόμενα σενάρια κάρτες δραστηριοτήτων και αξιολόγησης που είναι θετικό, όμως όταν είσαι σε μη οργανωμένο χώρο (προαύλιο) είναι πολύ δύσκολο να έχει ο κάθε μαθητής χαρτί & μολύβι όπου θα σημειώνει διάφορα πράγματα. Αυτό ίσως πρέπει να γίνει με διαφορετικό τρόπο σε ένα κλειστό γυμναστήριο στην Αμερική ας πούμε γίνεται, γιατί είναι οργανωμένος ο αθλητικός χώρος. Στην Ελλάδα πόσα σχολεία το έχουν αυτό»;

Ερ. 19β: Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία του που διαπιστώσατε στην πράξη;

Οι περισσότεροι (Γ1,Γ2,Γ3,Γ4,Γ5,Γ6) αναφέρθηκαν στη φιλοσοφία - στόχο του νέου ΠΣ που είναι η δια βίου άσκηση για υγεία και ποιότητα ζωής.

Επίσης αρκετοί (Γ2,Γ3,Γ7,Γ8) αναφέρθηκαν σε βελτιωμένη δόμηση όσον αφορά τους στόχους, τα σενάρια και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, συνοδευόμενα βέβαια και από αρκετή δόση ευελιξίας ως προς τους τρόπους εφαρμογής.

Γ2: *«Ότι ο καθηγητής ξέρει περισσότερο τους στόχους, τους σκοπούς, έστω και σε μια πολύπλοκη μορφή τέλος πάντων. Μας έχουν δοθεί αρκετά σενάρια για κάθε τάξη που μπορούμε να τα εφαρμόσουμε, όχι απόλυτα ούτε σε απόλυτο βαθμό, αλλά έχουμε κάποιον κανόνα, μία κατεύθυνση. Ξεκαθαρίζει, δηλαδή, λίγο τι θέλουμε να κάνουμε και πως μπορούμε να το πετύχουμε. Είναι γραμμένα από επιστήμονες αρκετά καλούς που έχουν και γνώση και μια φιλοσοφία για το μάθημα. Εμένα προσωπικά με βρίσκει σύμφωνο για τη δια βίου άσκηση, για την ποιότητα ζωής την υγεία που πάντα τα τονίζω αυτά στα παιδιά προσπαθώ δηλαδή και να το εφαρμόζω και στον εαυτό μου. Τη φιλοσοφία, δηλαδή, τη βρίσκω αρκετά καλή απλώς, όπως είπα και πριν, θα μπορούσε να είναι λίγο πιο εφαρμόσιμο και λίγο πιο κατανοητό».*

Γ3: *«Προτεινόμενα ενδεικτικά σενάρια που αποτελούν βάση για ανάπτυξη μαθησιακών δραστηριοτήτων, η ελευθερία των τροποποιήσεων και προσαρμογών στις υπάρχουσες ανάγκες, η ελευθερία υλοποίησης οποιασδήποτε μαθησιακής δραστηριότητας στη βάση επίτευξης σκοπών και στόχων και η σύγχρονη συνολική φιλοσοφία του ΠΣ».*

Γ8: *«Ανοίγεται το φάσμα των δραστηριοτήτων, περιγράφονται με σαφήνεια οι γενικοί σκοποί και αν γίνει μια διασύνδεση με τρόπο κατανοητό και μετρήσιμο των πμια τότε πράγματι ο εκπαιδευτικός μπορεί να βοηθηθεί στο να σχεδιάσει και να εφαρμόσει έχοντας μια νοικοκυροσύνη και ξέροντας που να βαδίζει, είναι πολύ σημαντικό αυτό. Αλλά αυτό θα πάρει χρόνο και χρειάζεται υποστήριξη σε κάποιες παραμέτρους».*

Ερ. 20α: Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του ΠΣ;

Όλοι οι γυμναστές αποκρίθηκαν θετικά σε αυτήν την ερώτηση.

Ο Γ6 αναφέρει πως είχαν πολύ επικοινωνιακές συζητήσεις με την επιμορφωτριά τους και πως δε δυσκολεύτηκε καθόλου, γιατί παρακολουθεί ήδη προγράμματα του ΤΕΦΑΑ Τρικάλων.

Ο Γ8 προσθέτει ότι ίσως χρειάζεται ένας δεύτερος κύκλος επιμορφώσεων που να συνδέει το περιεχόμενο με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

Γ2: *«Ναι, ήταν αρκετά εποικοδομητική η επιμόρφωση. Και η δική μας επιμορφώτρια συγκεκριμένα ήταν αρκετά κατανοητή και να βοηθήσει με διάθεση και αγάπη για το αντικείμενό μας, το μάθημα και τα παιδιά».*

Γ3: *«Ήταν. Απαιτούσε αρκετές ώρες ενασχόλησης ασύγχρονης μορφής, αλλά θεωρώ ήταν. Ακολουθούσε κι αυτή την αντίστροφη τάξη, ήθελε αρκετή μελέτη του ΠΣ και του οδηγού και βασικά ήταν επίλυση αποριών, ναι ήταν αποτελεσματική».*

Γ8: *«Σε πρώτη φάση ναι. Επειδή όμως είναι πολλά τα νέα στοιχεία, νομίζω χρειάζεται ένας δεύτερος κύκλος, ο οποίος θα μιλήσει για πολύ πιο πρακτικά πράγματα, δηλαδή θα συνδέσει το περιεχόμενο με τα π.μ.».*

Ερ. 20β: Θα θέλατε κάτι περισσότερο;

Οι Γ6 & Γ8 δεν ερωτήθηκαν, καθώς είχαν απαντήσει ήδη.

Ο Γ1 θεωρεί πως θα ήταν χρήσιμη η δημιουργία μιας πλατφόρμας με περισσότερα σενάρια και υλικό.

Οι Γ2,Γ4,Γ5,Γ7 δεν έχουν σκεφτεί κάτι επιπλέον, φάνηκαν καλυμμένοι. Ο Γ4 αναφέρει πως ίσως ήταν χρήσιμες κάποιες δειγματικές διδασκαλίες σε πραγματικές συνθήκες.

Γ3: *«Οι επισημάνσεις που έγιναν και σε επίπεδο διατύπωσης, πχ ενοχοποιούσε κατά κάποιον τρόπο τη συμμετοχή του καθηγητή ΦΑ καμιά φορά σε παιχνίδι με τους μαθητές, το οποίο μπορεί να είναι παρακινητικό για τα παιδιά δίνοντάς τους παράδειγμα ότι συμμετέχεις και ο ίδιος μαζί τους και διάγεις μια ενεργητική ζωή. Παραπέμπει σε μια ποικιλία διδακτικών μεθόδων στην οποία είμαι αντίθετος, η μέθοδος που χρησιμοποιείς πρέπει να συνάδει με τη θεώρησή σου σε σχέση με το πως επιτυγχάνεται η μάθηση. Υπάρχουν και μη παραγωγικά στυλ διδασκαλίας, απολύτως συμπεριφοριστικού τύπου, τα οποία δε θα πρότεινα».*

Ερ. 21: Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες συγκεκριμένες προτάσεις θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.;

Στην ερώτηση αυτοί οι ερωτώμενοι διατύπωσαν διάφορες βελτιωτικές προτάσεις. Συγκεκριμένα,

Ο Γ1 προτείνει την ενσωμάτωση των ΤΠΕ σε μεγαλύτερο βαθμό συμπληρωματικά.

Ο Γ2 θεωρεί πως χρειάζεται βελτίωση στον έλεγχο και την αξιολόγηση.

Ο Γ3 αναφέρεται σε εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης, περισσότερη υλικοτεχνική υποδομή και την προσαρμογή σεναρίων σε πραγματικές συνθήκες.

Γ3: «Να δοθούν εναλλακτικοί τρόποι στη χρήση των καρτελών καταγραφής αξιολόγησης, κάποια σενάρια να προσαρμοστούν σε πιο πραγματικές συνθήκες που ανταποκρίνονται στην υλικοτεχνική υποδομή και περισσότερη εστίαση στη διδακτική της ΦΑ, είναι πολλά τα νέα στοιχεία που πρέπει να αφομοιωθούν για λειτουργήσει και να εφαρμοσθεί. Όταν βέβαια περάσουμε στην καθολική εφαρμογή του, εκεί πιθανόν να υπάρχουν δυσκολίες».

Ο Γ4 δεν είναι ακόμη σε θέση να απαντήσει, καθώς δουλεύει πειραματικά.

Γ4: «Αυτό θα το πούμε μετά από κάποια χρόνια! Τώρα απλά προσπαθώ να δω τι δουλεύει, τι όχι, τι θα βάλω μέσα, τι θα αφήσω απ' έξω. Υπάρχουν πράγματα που δεν μπορώ να εφαρμόσω. Όπως ισοζύγιο θερμίδων, ΔΜΣ. Γιατί αυτό θέλει χρόνο και είναι λίγο θεωρητικό, το να ξέρω πόσες θερμίδες καίω σε κάποια έντονη άσκηση, να μετράω τι τρώω κάθε μέρα, τι έκαψα. Έχει πιο λεπτομέρεια για τα παιδιά».

Οι Γ5&Γ8 αναφέρονται στην προσθήκη ενότητας με διδακτικά σενάρια για να ανατρέχει ευκολότερα ο εκπαιδευτικός ΦΑ. Επιπλέον, ο Γ8 επιθυμεί ανάδειξη των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Οι Γ6&Γ7 επιθυμούν περισσότερη κινητική δραστηριότητα και λιγότερη θεωρητική γνώση.

Γ6: «Θα πρέπει να μην έχουμε τόσες απαιτήσεις από τα παιδιά, ώστε να μπορούν να γίνουν λίγο πιο εφαρμόσιμα».

Γ7: «Περισσότερο προς την κινητική δραστηριότητα. Θέλουμε μαθητές φυσικά δραστήριους, μέσα από το σχολείο να εμπνεύσουμε και να δώσουμε το κίνητρο στους μαθητές, έτσι ώστε να γίνουν φυσικά δραστήριοι πολίτες και για καλύτερη ποιότητα ζωής και για πολλούς άλλους λόγους. Θεωρώ με το νέο ΠΣ δίνουμε περισσότερη βαρύτητα στη γνώση και γι αυτό έχει εισαχθεί και ο νέος όρος που δεν άκουσα κάποια ερώτηση για το *physical literacy* που ακόμα στην Ελλάδα δεν ξέρουμε ποιον όρο να χρησιμοποιήσουμε (φυσικός/ σωματικός γραμματισμός/εγγραμματισμός) στα 3 ΠΣ συναντάται με 3 διαφορετικές αποδόσεις στην ελληνική. Και εκεί υπάρχει μια απορία, τι ακριβώς ζητάμε με το φυσικός/σωματικός γραμματισμός, να κάνουμε τους μαθητές μας περισσότερο εγγράμματους φυσικά και σωματικά (;) , κάτι που δεν στέκει δηλαδή, είναι μια από τις ενστάσεις. Το γιατί μπήκε αυτός ο όρος και τι έχει να προσφέρει και τι στόχο έχει και τι ακριβώς σημαίνει. Και σε τι διαφέρει από τον στόχο της ΦΑ».

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρατίθενται τα συμπεράσματα της έρευνας ανά ερευνητικό ερώτημα, όπως αυτά προέκυψαν από τη βιβλιογραφία, καθώς και η σύνδεσή τους με αυτά της βιβλιογραφικής επισκόπησης. Ακολουθούν περιορισμοί της έρευνας και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

5.1 Συμπεράσματα

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποια είναι η γενική άποψη των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για το νέο πρόγραμμα σπουδών;

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής του δείγματος αξιολογούν ως ενδιαφέρον το νέο πρόγραμμα σπουδών και πως «κινείται στη σωστή κατεύθυνση», όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε. Θεωρείται ότι αποτελεί μια βελτιωμένη εκδοχή του υφιστάμενου ΠΣ, βοηθώντας τον εκπαιδευτικό στην οργάνωση της διδασκαλίας του.

Θετικούς βρίσκει σχεδόν όλους τους εκπαιδευτικούς ο στόχος και η φιλοσοφία του νέου ΠΣ, η δια βίου άσκηση για υγεία και ποιότητα ζωής. Το ενδιαφέρον στρέφεται πλέον στο να καθιστούν σωματικά εγγράμματοι οι μαθητές και στην ενήλικη ζωή τους. Βασική επιδίωξη της ΦΑ αποτελεί πλέον η μόνιμη ενασχόληση με τον αθλητισμό και εν γένει η προώθηση του ευ ζην. Σε όλα αυτά αναφέρθηκαν και συμφώνησαν στην πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτικοί.

Δύο μόνο από τους εκπαιδευτικούς διαφοροποιήθηκαν όσον αφορά το θεωρητικό τμήμα του νέου ΠΣ, καθώς οι ίδιοι θεωρούν πως η ΦΑ είναι κυρίως κινητικό μάθημα και αυτό είναι το σημείο στο οποίο επιθυμούν να εστιάσουν. Θέτουν ως προτεραιότητα την κινητική δραστηριότητα των μαθητών κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας. Φυσικά η εξέλιξη τους βρίσκει σύμφωνους μέσω της ενσωμάτωσης νέων δραστηριοτήτων και αθλημάτων, υπάρχει όμως ο περιορισμός της υλικοτεχνικής υποδομής, γεγονός στο οποίο αναφέρθηκαν όλοι οι εκπαιδευτικοί.

Κατά παρόμοιο τρόπο αντιμετωπίζουν και οι εκπαιδευτικοί των σχετικών ερευνών τον στόχο και τον ρόλο της ΦΑ, θεωρώντας πως αυτό που πρέπει να αποκομίσουν οι μαθητές είναι σεβασμός προς τον εαυτόν τους και τους άλλους, αξίες και ενσυναίσθηση (İlyas Görgüt , Erkut Tutkun, 2018 & Χασσάνδρα, 2018). Αξίζει να

αναφερθεί πως ο όρος «δια βίου άθληση για υγεία και ποιότητα ζωής» αναγράφεται στα πιο πρόσφατα αναλυτικά προγράμματα και αυτός είναι ο λόγος που δε συναντάται σε παλαιότερες έρευνες.

Συμφωνία, επίσης, παρατηρήθηκε στο ζήτημα των ΤΠΕ, για το οποίο τόσο οι εκπαιδευτικοί της έρευνας όσο και οι εκπαιδευτικοί της επισκόπησης κρίνουν πως οι ΤΠΕ μπορούν να λειτουργήσουν ως εποπτικά μέσα και όχι ως βασικά στην καθημερινή τους διδασκαλία (Μαχαιρίδου, & Αντωνίου, 2017) .

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής σε ειδικότερα σημεία στο νέο πρόγραμμα σπουδών;

Όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος κρίνουν θετικά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, θεωρώντας πως είναι καλά δομημένα και βοηθητικά στην οργάνωση της διδασκαλίας τους. Οι περισσότεροι, επίσης, θεωρούν πως το πρόγραμμα απαντά σε σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα. Κομβικό σημείο, επίσης, στις απαντήσεις τους παρουσιάστηκε η συνέχεια που χρειάζεται να έχει το πρόγραμμα, προκειμένου να έχει θετική εξέλιξη, δηλαδή να ξεκινά από το Δημοτικό και να εξελίσσεται μέχρι το Λύκειο, ώστε οι μαθητές να έχουν αποκτήσει τις επιθυμητές συνήθειες και να τις εφαρμόζουν δια βίου.

Επιφυλακτικότητα παρουσιάστηκε από τους περισσότερους όσον αφορά την αξιολόγηση των μαθητών μέσω portfolio, καθώς οι μαθητές δεν είναι συνηθισμένοι σε τέτοιες μορφές αξιολόγησης. Επίσης, ορισμένοι εκπαιδευτικοί ισχυρίστηκαν ότι χάνεται χρόνος διδασκαλίας και κίνησης μέσω της συγκεκριμένης διαδικασίας. Αντ' αυτής, προτάθηκε μια μορφή αξιολόγησης στο τέλος κάθε διδακτικής ώρας μέσω κατάταξης των μαθητών σε βαθμό συμφωνίας ή μη αναφορικά με το περιεχόμενο του μαθήματος.

3^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Σε ποιον βαθμό είναι εφικτή η εφαρμοσιμότητα του νέου προγράμματος σπουδών και ποιες οι προτάσεις των εκπαιδευτικών για πιθανή βελτίωσή του;

Οι εκπαιδευτικοί του δείγματος φαίνεται να συμφωνούν στα περισσότερα σημεία του νέου ΠΣ σε θεωρητικό επίπεδο. Ωστόσο, τα κωλύματα της υλικοτεχνικής υποδομής, της παγειωμένης φιλοσοφίας και συνηθειών τόσο των μαθητών όσο των εκπαιδευτικών, η αστάθεια των αναπληρωτών, ακόμη και το γεγονός ότι δεν έχουν όλοι οι εκπαιδευτικοί την ίδια δεκτικότητα καθιστούν δύσκολη την εφαρμογή του νέου ΠΣ.

Οι προτάσεις των εκπαιδευτικών για βελτίωση του προγράμματος παρουσιάζουν ποικιλία. Ορισμένες από τις προτάσεις είναι:

1. προσθήκη ενότητας με όλα τα προτεινόμενα διδακτικά σενάρια
2. εστίαση στην κινητική δραστηριότητα των μαθητών
3. εμπλουτισμός των υλικοτεχνικών υποδομών
4. εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης

Όσον αφορά στην επιμόρφωση, οι εκπαιδευτικοί της έρευνας φάνηκαν θετικοί ως προς τη θεματολογία και το επίπεδο των επιμορφωτών, σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς των ερευνών της επισκόπησης, οι οποίοι έκριναν αρνητικά τόσο τη θεματολογία όσο και την οργάνωση της επιμόρφωσης (Μπούμπας, 2007, Πριστούρης, 2011, Λεμπέσης, 2012). Ωστόσο, το γεγονός ότι οι έρευνες αυτές ανήκουν στο παρελθόν αποδεικνύει βελτίωση στο κομμάτι των επιμορφώσεων.

5.2 Περιορισμοί και αδυναμίες της έρευνας

Ένας από τους περιορισμούς της εν λόγω έρευνας ήταν η επιλογή του δείγματος. Το δείγμα επιλέχθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και ήταν περιορισμένο και προκατειλημμένο, καθώς ήταν ενήμερο για τον σκοπό της έρευνας. Εκτός τούτου, το δείγμα περιορίστηκε σε βαθμό, καθώς παρότι αρχικώς είχε συμφωνήσει στη συμμετοχή του, δεν αποκρίθηκε εν τέλει στην πρόσκληση της ερευνήτριας. Μια επιπλέον αδυναμία που μπορεί να αναφερθεί είναι το γεγονός ότι ένας εκ των συμμετεχόντων θέλησε να έχει στην κατοχή του τον οδηγό της συνέντευξης, γεγονός που ενδεχομένως αλλοίωσε τις πιθανές, αυθόρμητες απαντήσεις του.

5.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Συμπερασματικά, από την ερευνητική απόπειρα που ακολούθησε, παρατηρείται περιορισμένη βιβλιογραφία όσον αφορά στα αναλυτικά προγράμματα της Φυσικής Αγωγής, τη διδασκαλία του μαθήματος, καθώς και τον ρόλο του. Το ενδιαφέρον έχει στραφεί σε περισσότερο σύγχρονα ζητήματα, όπως οι ΤΠΕ και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η ειδική φυσική αγωγή, διαπολιτισμική εκπαίδευση. Ασφαλώς, είναι εξίσου σημαντικά στη διδασκαλία τα ζητήματα αυτά, όμως χρειάζονται περισσότερη διερεύνηση τα βασικότερα ζητήματα, αυτά που αφορούν την κατεξοχήν διδασκαλία του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Βείκου, Χ., Σιγανού, Α. & Παπασταμούλη, Ε. (2007). *Σύντομη επισκόπηση του παιδαγωγικού πλαισίου του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 13, 55-68.

Βρεττός, Γ. - Καψάλης, Α. (1997). *Αναλυτικό πρόγραμμα, Σχεδιασμός - αξιολόγηση - αναμόρφωση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Βρεττός, Γ. & Καψάλης, Α. (2009). *Αναλυτικά Προγράμματα. Θεωρία έρευνα και πράξη*. Αθήνα.

Γκότοβος, Θ., Μαυρογιώργος, Γ. & Παπακωνσταντίνου, Π. (1986). *Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκπαίδευση

Καρβουλάλη Ν. (2013). *Διερεύνηση των αντιλήψεων και πρακτικών των καθηγητών Φυσικής Αγωγής ως προς την προαγωγή ενός φυσικά δραστήριου τρόπου ζωής μέσω της σχολικής Φυσικής Αγωγής*. Μεταπτυχιακή διατριβή. Ανακτήθηκε από: <http://dx.doi.org/10.26253/heal.uth.2919>

Κιτσαράς, Γ. (2004). *Προγράμματα Διδακτική Μεθοδολογία Προσχολικής Αγωγής Με Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Κυριαζή, Ν. (2009). *Η Κοινωνιολογική έρευνα Κριτική Επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα : Ελληνικά γράμματα.

Λάμπρου Χ. (2012). *Αναλυτικά Προγράμματα Φυσικής Αγωγής Δημοτικού και Γυμνασίου και Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών των Τμημάτων Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού. Κριτική και συγκριτική θεώρηση κατά την χρονική περίοδο 1983-2008*. Διδακτορική διατριβή, Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Λεμπέσης Δ. (2012). *Διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Πειραιά*. Διπλωματική διατριβή. Ανακτήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/144114>

Μαχαϊρίδου, Μ. (2017). *Στάσεις και απόψεις καθηγητών Φυσικής Αγωγής για τη χρήση και την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 10(2-3), 55-68. <http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete>

Μπούμπας Α. (2007). *Απόψεις έμπειρων και διορισμένων εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής του νομού Αιτωλοακαρνανίας για την επιμόρφωσή τους*. Διπλωματική διατριβή. Ανακτήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/144916>

Ξωχέλλης, Π. (1989). *Η προβληματική του curriculum: μια κριτική προσέγγιση*, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 11, 161-171.

Ξωχέλλης, Π. & Δενδρινού, Β. (1999). *Προγράμματα σπουδών στη σχολική εκπαίδευση: έννοιες και όροι*, *Γλωσσικός Υπολογιστής, Περιοδική έκδοση του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τη γλώσσα και τη γλωσσική αγωγή*, 1, 79-85, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ.

Παυλέτση Σ. (2018). *Τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών στο μάθημα της φυσικής αγωγής: μία έρευνα στην πόλη της Λαμίας*. Μεταπτυχιακή διατριβή. Αντλήθηκε από:

<http://dx.doi.org/10.26253/heal.uth.4769>

Πριστούρης Α. (2011). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής: απόψεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών του Ν. Μεσσηνίας*. Μεταπτυχιακή διατριβή. Αντλήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/143677>

Τσακνάκης Π. (2011). *Διερεύνηση των στάσεων εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής έναντι των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας και καταγραφή της εφαρμογής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία*. Μεταπτυχιακή διατριβή. Αντλήθηκε από:

<http://dx.doi.org/10.26253/heal.uth.2273>

Τσάφος, Β. (2014). *Αναλυτικό πρόγραμμα - Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί προσανατολισμοί: Αναζητώντας νέες σταθερές σε έναν αβέβαιο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Φλουρής, Γ.(1983). *Αναλυτικά Προγράμματα για μια Νέα Εποχή στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρήγορης. Στο Μπαγάκης, Γ. (επιμ.), *Ο εκπαιδευτικός και το αναλυτικό πρόγραμμα*. Αθήνα : Μεταίχμιο, σελ. 126-127.

Φλουρής, Γ. *Αναλυτικά Προγράμματα. Για μια νέα εποχή στην Εκπαίδευση*, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 1995.

Χασάνδρα Μ. (2004). *Προγράμματα ηθικής και κοινωνικής ανάπτυξης μέσω της φυσικής αγωγής*. Διδακτορική διατριβή. Ανακτήθηκε από: <http://dx.doi.org/10.26253/heal.uth.599>

Χατζηγεωργίου, Ι. (2004). *Γνώθι το curriculum*. (2 η έκδοση). Αθήνα: Ατραπός.

Ξενόγλωσση

- Bobbit, F. (1971). *Curriculum*. New York: Arno Press. (πρώτη έκδοση 1918).
- Cohen, L. and Manion, L. (1992). *Research methods in education* (3rd edition). London: Routledge.
- Dewey, J. (1902). *The Child and the Curriculum*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ennis, D. C. (1990). *Analyzing Curriculum as Participant Perspectives*. *Journal of Teaching in Physical Education*, 9, 79-94
- Glatthorn, A.(2005). *Curriculum Leadership: Strategies for Development and Implementation*. California: Sage Publications.
- Goodlad, J. I., Klein, M. F., & Tye, K. A. (1979). *The domains of curriculum and their study*. In J.I. Goodlad (Ed.), *Curriculum inquiry* (pp.43-76). New York: McGraw-Hill.
- Hamilton, D. (1989). *Toward a theory of schooling*. London: Falmer.
- Hardman, K. (2007). *Current situation and prospects for physical education in the European Union*. Brussels: European Parliament.
- http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/369032/IPOL-CULT_ET%282007%29369032_EN.pdf
- Hardman, K. and Marshall, J.J. (2000). *The state and status of physical education in schools in international context*. *European Physical Education Review*, 6 (3) October. pp.203- 29.
- İlyas Görgüt , Erkut Tutkun (2018). *Views of Physical Education Teachers on Values Education*. *Universal Journal of Educational Research*, 6(2), 317 - 332. DOI: 10.13189/ujer.2018.060215.
- Kretschmann R. (2015) *Effect of Physical Education Teachers' Computer Literacy on Technology Use in Physical Education*. <https://doi.org/10.18666/TPE-2015-V72-I5-4641>
- Miller, S.G. (2004). *Arete: Greek sports from ancient sources*. CA: California University Press.

Saylor, J., Alexander, W. and Lewis, A. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning*. N. York: Holt, Rinehart and Winston.

Stenhouse, 1975. *Εισαγωγή στην Έρευνα και την Ανάπτυξη του Αναλυτικού Προγράμματος*, μετ. Αθ. Τσάπελης. Αθήνα: Σαββάλας.

Taylor, P. H. & Richards, P. M. (1979). *An Introduction to Curriculum Studies*. New York: Humanities.

Thijs, A., & van den Akker, J. (Eds.). (2009). *Curriculum in development*. Enschede, Netherlands: SLO– Netherlands Institute for Curriculum Development.

Tuckman, B. W. (1972). *Conducting educational research*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

Van den Akker, J. (2003). *The science curriculum: between ideals and outcomes*. In B. J. Fraser & K. G. Tobin (Eds.), *International Handbook of Science Education* (Vol. 1, pp. 421–449). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Whitehead, M. (2010). *The Concept of Physical Literacy*. In M. Whitehead (Ed.), *Physical Literacy throughout the Life Course* (pp. 10-20). Abingdon, Oxford: Routledge.

World Health Organization, (2010). *Global Recommendations on physical activity for health*. Geneva, World Health Organization.

http://whqlibdoc.who.int/publications/2010/9789241599979_eng.pdf?ua=1

ΝΟΜΟΙ – ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΦΕΚ Α΄ 111/ 09-6-1975: 1975 «Σύνταγμα της Ελλάδος 1975»

ΦΕΚ Α΄ 198/ 23-11- 1978 «Περί του ωρολογίου και αναλυτικού προγράμματος της Β΄ τάξεως Ημερησίου και Εσπερινού Λυκείου Γενικής Κατευθύνσεως και του Προτύπου Κλασσικού Λυκείου».

ΦΕΚ Α΄ 240/23-10- 1979 «Περί του ωρολογίου και αναλυτικού προγράμματος της Γ΄ τάξεως Ημερησίου και Εσπερινού Λυκείου Γενικής Κατευθύνσεως, της Γ΄ Τάξεως του Προτύπου Ελληνικού Κλασσικού Λυκείου και των Γ΄ και Δ΄ τάξεων Εσπερινού Λυκείου Γενικής Κατευθύνσεως».

ΦΕΚ Α΄ 35/23-3-1984 «Ωρολόγια και Αναλυτικό Πρόγραμμα των Σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης».

ΦΕΚ Α΄ 5/22-1-1990 «Τροποποίηση και συμπλήρωση ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης».

ΦΕΚ Β΄ 197/23-1- 2015 «Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Φυσική Αγωγή» της Α΄ ,Β΄ ,Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου».